DANIEL MUREŞAN

MĂREŢIE ŞI MICIME
prozo-poeme

Coperta: Patricia Puşcaş

Copyright © Daniel Mureşan, 2008

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MUREŞAN, DANIEL
Măreţie şi micime / Daniel Mureşan. – Cluj-Napoca:
Casa Cărţii de Ştiinţă, 2008
ISBN 978-973-133-224-6

821.135.1-1

Director: Mircea Trifu
Fondator: dr. T. A. Codreanu
Redactor şef: Irina Petraş
Tehnoredactare computerizată: Alina Felicia Bădescu

Tiparul executat la Casa Cărţii de Ştiinţă
400129 Cluj-Napoca; B-dul Eroilor nr. 6-8
Tel./fax: 0264-431920
www.casacartii.ro; e-mail: editura@casacartii.ro

DANIEL MUREŞAN

MĂREŢIE ŞI MICIME

prozo-poeme

CASA CĂRŢII DE ŞTIINŢĂ
2008

CAPITOLUL I
MĂREȚIE ŞI MICIME

TREPTE ŞI PIETRE

Am în faţă o stâncă,
îmi trec înainte îndrăzneţii de nu o urc,
se alătură şi altele, se înghesuie, se suprapun,
de jos cum să le vezi piscurile, învăluite-n nori,
în măreţul cer,
îşi întinde inima picioarele, caţără-şi mâinile...
suişul nu se termină,
pui vina pe mândria treptelor,
aşa-i croit drumul,
nu-i de mirare câtă invidie aduce punerea steagului,
Aripile cresc câte puţin şi-n chinuri,
cele cumpărate nu sunt ale celui ce le plăteşte cu bani,
e scris în cartea vieţii unde-i locul culorilor tale,
nu-l ştii anume, de l-ai şti
ţi-ai măsura şi paşii să-ţi ajungă anii,
târziu îţi vine-n minte că lumea-i doar vopsită,
sigur că grosolan şi nu delicat,
fardu-i prea mult, prea puţin, nicicând nu-i
după zăcămintele strânse,
ţi-a ţinut respiraţia şi înteţit pulsul piscul fermecat,
e şi gândul o mângăiere
câştigătoare şi învinsă

FANTAZAREA, BUCURIA AMBIGUITĂŢII

La ce ni s-a întâmplat,
am primit din cărţi,
adăugăm gândurile plimbătoare,
ne ridicăm capul, doar pricepem viaţa
cu trei pârghii atât de schimbătoare,
frământată-i mintea cu apa şi focul, rocile şi vidul,
până dincolo de hotarele colţului nostru de lume,
nu-i poate da hrana zilnică,
sănătatea unui semen cititul
Ne dumerim cu impresiile mai dezlânate, mai la loc;
le numim inimă, le zicem înţelegere,
ştiinţa noastră, cana cu lapte,
toate-s după o jumătate de măsură,
gustate întreguri, nimicuri de fiecare în parte
Spumoasa visare a fiecăruia, pentru toţi
se apropie tot de nimic
şi-i plimbată din gură în gură,
precizia cu trepte n-a fost dată cu talent la mulţi,
redusă ambiguitatea şi visarea seacă la jumătate,
cu măsurile puse pe talerele exactităţii,
n-ar fi decât biete punţi.
Ajungem cu toţii un neam plicticos de savanţi,
nu ştim nici pe cât ştim la ce-i bun timpul fiinţei,
inspiratele ambiguităţi, linişti şi nelinişti nepătrunse,
presărate printre rigori
ne dau bucuria meditaţiei, artei literaturii,
ne fac pedanţi
– şi sunt cu savanţii mână-n mână în dezlegările ştiinţei

MÂLUL

Se nasc inimile doar cu şapte păcate,
îşi întăresc şi credinţa,
Făt Frumos le stă pe aproape,
să fie ele jumătate stricate, pe partea din spate curate?
dau de zor cu capul, pumnul şi piciorul,
se zgârie în tină, se rănesc
mulţumite că glodul le stă la îndemână;
e bun de pus pe rană – întăresc poveţele gândul,
lipicioasă-i cloaca în care au căzut razele,
cei din căldare îi trag neobosit pe iubitorii de soare,
abia prinşi de o toartă desprinsă,
după obiceiul ce-i a doua natură la români,
se aşteaptă ajutoare de la cazanele învecinate;
vecinii sunt cu naraţiunile lor;
mocirlele cleioase cu scârboase glorii
ce împrospătează cu catran nămolul,
noroiul încins purifică pe cine se poate,
nu-i pierdut din vedere tabelul:
câţi euro în cât timp pot primi pe ascuns,
servitorul nostru are în mână găleata cu catran,
îneacă pe câţi rivali ajunge din urmă,
în terenul mlăştinos,
icoană preacurată pentru cine s-a ajuns?

URCAREA

E mai uşoară coborârea,
de aceea se zice că aluneci în iad,
te mai poţi duce şi-n sus, ca-n zbor,
de-ai prins treapta ce creşte urcarea,
ai ajuns pâinea şi sarea,
stai acolo, pici ori sui,
pe cât ştiu aripile să bată zarea.
Îţi pasă ţie, la prea puţini alţii cât
de sus îţi ţii calea, zburătoarele de pe stâlpi,
copaci şi-n trecere pe deasupra ta
de ce vor să-ţi abată paşii,
să fie în spirit necuraţii?
Sunt delegatele partidului mulţimii,
lauda este în creşterea numărului,
că-l măsluiesc stricaţii;
cucii căţăraţi vor să pună oprelişti pe locuri
Îţi înlocuieşte cuibul într-o clipă de visare,
le creşti odraslele, învinge calea ancestrală,
mulţimile în prăvălire au învins la număr,
se bucură; statisticile le şoptesc o bună stare.
Biserica dreptăţii ţine într-o mână suişul,
pe umeri îi stau norocul şi nenorocul,
în piept, voinţa de a fi învingător,
de cealaltă mână e prins coborâşul,
mai întreabă ce poţi face să fii câştigător

NU PUTEM PLÂNGE

A trecut copilăria şi plânsul,
Prea am plâns mult,
dacă azi scăpăm o lacrimă
e pentru că sunt mari de tot cei ce cântă,
ajunge arta să întreacă viaţa,
îşi pot stăpâni tânguielile bătuţii de soartă,
Se vede, se aude cât de mare poate fi micul,
neînsemnatul pitic ca-n poveste e cel mai mare,
uriaşul spurcat a căzut jos;
aşa se amestecă plânsul cu râsul
Pe bărbaţi i-am văzut cu câte o lacrimă –
ce nu-i lasă să se vadă toate?
Nedrept, bucuria îşi arată râsul,
tristeţea se apropie de moarte şi nu-şi poate naşte plânsul,
O suferinţă-i lăsată-n prag de jumătate
se tânguie răsuflarea şi bătăile inimii
în locul ochilor ce nu-şi pot creşte stropii plânşi;
să fie neplânsul semnul trimis de tărie;
nu te-ai recunoscut cu totul învins?
Ce virtute când sufletul ţi-e robit de durere
şi lacrimile ascunse nu-şi pot întinde gloria
peste chipu-ţi bântuit,
Palid venit de pe cealaltă lume,
pe cei ce-i vedeţi că se smiorcăie să ştiţi
că nu şi-au terminat lacrimile în copilărie,
nu faceţi de râs plânsul adevărat,
daţi lacrimilor suspine

NEGRUL ÎNNEGREŞTE

Lumea să ştie – suntem nepătaţi,
ne laudă cei nobili, deştepţi, curaţi,
vă amintiţi de împăratul ce se credea în haine de aur
şi-a umblat gol până l-a trezit un copil,
mulţi cred că pot da mâna cu cel negru,
că-l vor împinge în cascadă, după ce trec puntea...
învoiala a fost făcută şi iată s-au înnegrit,
îi smolesc pe ceilalţi din căpiţele de terefeală,
să nu se mai ştie ce-i albul,
au auzit că se poate puţină văruială –
apă, multă apă şi negrul se cerneşte,
acum e gri...
s-a scurs şi apa, n-o mai găseşti pe cea curată
şi când viciile turnate în relele aduse sunt mai mici,
după obicei tot cu apă încerci, mai torni, inundă,
se încălzeşte, sfârâie, pârleşte,
tonurile arse la oricâtă periere
nu mai pot aduce neamestecul de început,
consolarea vine, doar nimeni n-a rămas dalb
şi sfântul câtu-i de sfânt are nevoie să mai închizi ochii.
Îi lumină ireală în limanul fericirii,
iar cristalinul nu-l vede niciun sfânt,
rămâne sfânt cu păcate...
Mulţumiri cărbunelui care a făcut înţelegerea cu arta,
desenul expresiv:
clarobscurul pune în faţa ochilor puncte în pete,

talentul îngroserii ori pierderii spre alb, maniere şi stiluri,
căutări în universul unui artist,
Sigur că şi negrul mai poate fi mânjit

RĂSPUNSURI PUŢINE

Ne vin de la câte dovezi arătăm dintre bucurii şi necazuri,
credem că vom alerga întruna,
nu facem mai mult de trei-patru paşi,
cunoaştem mereu ceva, dar ambiguu şi ne detestăm
Călătorim în jurul lumii,
răspundem la întrebări numărate pe degete,
încercaţi învăţătura oricui:
nu ştim, nu dezlegăm,
de mergi spre adâncuri ajungi la mister,
la fel copiii şi stăpânii
Ştiutorul o să spună câte ceva despre cum merg ele,
va ocoli spusul direct şi de ce merg aşa,
complezenţa-i acceptată, micul şi marele infinit ascuns,
Cu dovezile numite la număr sunt pline bibliotecile,
– şi totuşi e greu de acceptat răspunsul:
– ce goale-s pieţele?!
Cugetătorii au început să îmbine,
să desfacă, să mai speculeze o dată

PE CÂŢI ŞTIŢI?

Ştiţi pe cineva atoateştiutor
în a cărui minte măreţia poate sta
fără să fi auzit de micime?
ori bucuria necunoscând suferinţa,
adevărul nescăldat în minciună,
frumosul nealăturat cu petele întinse?
să nu-mi spuneţi că priveliştea-i desluşită!
Aţi auzit că mai frumoasă-i iubirea,
ne vrea, ne vrem iubitori,
sigur că stelele s-au născut în iubire;
ori erau prea puţine cuvintele pentru a numi demiurgul,
iubirea aduce, aduce durere,
nu-i lină şi pace, nu se dă, nu se primeşte,
se dă cui nu trebuieşte,
O vezi sus, în seara următoare miresmele-i cad,
pe lângă că rar vine,
tăcută, alină pe unul,
la alţii le răceşte inima-n suspine,
E ploaie şi noapte cu detunături sosite din iad

PREDICĂ

Nu-i mod să urci destul,
nu e rău când se predică umilinţa,
cu dorinţa de a mai pune piedici orgoliului nemărginit,
pentru a păstra o dreaptă cumpănă cu mândria
ce-şi întinde deşănţarea,
se cere ruşinea din pricini sfinte, de la jurăminte,
nu se ştie pe cine întâlneşte-n cale;
Stalin îşi credea vocaţia în teologie...
La frica ce ne stă în faţă, în spate
e chiar mai de preţ îndrăzneala,
pentru măsură,
ce-i curajul? îndemnurile stau de dimineaţă la pândă,
se ţes într-un mănunchi.

Ce să fac, tată, cu El? –
când îl vezi că vine ca un berbec cu capul spre tine,
fandează-te şi împinge-l de fund;
aşa l-am lecuit şi eu pe tatăl lui,
– tată, nici chiar aşa.
– neamului nostru nu i-a plăcut să fie dat
cu capul de tablă; înjosirea-i dureroasă plată...
orice încercare abia începe nesfârşitele dovezi ale vieţii,
îţi vei trăi singur bărbăţia,
umilinţa oricum vine de nouă ori şi curajul o dată

NAŞTERE ŞI MOARTE

Ziceţi o rugăciune,
că de la voi o să fie primită
să nu mai chinuiască atât,
Nu-l concepeau părinţii de ştiau în ce chinuri
îl aşteaptă sfârşitul, fă, Doamne, o minune!
Moartea-i singura dreaptă,
sigur sunt mari diferenţele între morminte,
ele nu trăiesc cât pământul,
Ea pune capăt unei vieţi strâmbe,
E aşteptat cu bucurie puiul de om în braţele-i dragi,
să răsară călugări în poieniţe,
vine albul, roşul, rozul, ne încântă ochii,
de ieri buchete şi noi speranţe,
Nu toţi cei veniţi sunt primiţi cu drag,
micuţii împovărează familii, mâhnesc,
închid gura târgului neîngrădit,
Dreaptă-i naşterea ca moartea,
Ce-ar fi procrearea, înmugurirea, creşterea
când via piere nu i-ar sări în cale;
te salvăm cu stingerea luminii,
din nou vine zămislirea,
începutul şi sfârşitul sunt legate,
zadarnic se plătesc bocitoare

MĂRUL ŞI GROAPA FIECĂRUIA

O groapă îl acoperă pe fiecare,
ce se poate face? mai largă, mai adâncă,
în piatră de Carara,
nu, cei ce ridică zilnic paharul;
să-ţi trăieşti viaţa-n banchete,
cu ultima bucată de pâine să-ţi aştepţi momentul,
să nu rămână nimic, îi destul că te înghite pământul,
să te soarbă nud.
Destui găsesc folosul în a fi cumpătat,
trăieşti mai mult, mai rămâne încă pentru o viaţă
să te pomenească fiii şi nepoţii,
Doamne, ajută-i în ceruri la răposat!
Cei la care averea nu le încape în curte,
pun lângă păcate unciile de aur,
avem sângele străbunilor,
dar n-o să ne oprim la mărul Evei...
Groapă după groapă, cimitire le vezi cum se deschid,
se umflă, nu-ţi poţi imagina că pentru tine.
De-ar putea vorbi cei din morminte,
ne-ar spune ceva mai mult? nu se poate crede
că de la copiii abia născuţi la cei trecuţi de vreme
să li se fi încredinţat secretele cele mari,
cel mult am fi mai siguri pe ce ştim acum; n-ar fi puţin.
Nu plângeţi, mai terminaţi,
lăsaţi suspinele să ne facem şi noi lucrarea,
zice preotul intrigat

MOCNEŞTE, SE ÎNTEŢEŞTE

Trezeşte din amorţeală frica de moarte,
au apărut combatanţii şi focul se înteţeşte,
suficientu-i şi gândul de a pierde,
surceaua îşi arată jarul,
creşte, se înalţă cu un cap flacăra,
nu-i bucuria tuturora, au venit alţii să-şi tragă spuza,
egoismul întins stinge,
amuţeşte pentru o vreme, dar pentru câtă?
momente de înfundată vrere între două furtuni,
într-o curte închisă se lansează artificii,
ar vrea să se vadă creşterea şi trăsnetele lumii lor
nu moare aprinsul mulţimii, îngraşe pământul
când vine rândul, iar îşi adună tăciunii căldura,
rândurile pârjolului vin la ora fixată,
se ridică privirile şi braţele în sfat mare –
avântul, amorţeala, înţelepciunea nu stau împreună

Evlavioşii

Greşiţii nu s-au gândit să-şi micească necredinţa,
o lasă tot pe seama bolţilor cereşti,
dacă vremurile noi nu le pun încercări,
cum să-i despărţim pe răi de evlavioşi?
fidelitatea declamată faţă de Domnul domnilor
stă îndoită şi-s mulţi teologii de înaltă învăţătură,
poate că-n viitor necuratul să-i caute mai puţin,
să câştige credinţa, că ştiu ce înseamnă oaia pierdută,
să vezi dintre ierarhi prea înalţi şi câte sutane mai mici,
dovediţi ordinari pârâtori;
senini au trădat sacramentul preoţiei,
să fi fost nişte slujbaşi docili şi nu înţelegeau
ce-i pâinea întru fiinţă?
s-au uitat în transă la ceruri, mintea şi gura
puse sub mască,
plângeau enoriaşii, doar au în faţă vocaţia închinării,
că aşa păcătoşii învaţă ce-i buna cuviinţă,
o clipă nu le-au spus că-s delatori,
dacă după lungi posturi şi căinţe vor ajunge
printre sfinţi, vor strica şi acolo rânduielile preoţiei
auzitele între sfinţi, proroci,
până la marele Împărat lua-vor firul nevăzut al Satanei?
că unele din spuse nu se dau nici acolo pe faţă,
îi vor trăda pe înalţii Părinţi,
să fie ţinuţi momâi între corurile cereşti
pentru că au fost în topuri cu rangurile avute pe Pământ,
cu puterea blasfemiei?

UNCHEŞII

Staţi la rând, uncheşilor, nu vă rătăciţi,
aşteptarea-i plata cu moartea,
programată bătrânilor c-au trăit destul,
învăţaţi cu preţul vieţii să-şi plătească suflarea,
mersul pe trotuar stânjeneşte bicicliştii grăbiţi,
repede vor veni pletele albe,
de la o zi la alta vezi timpul puţin mergând,
capul mai aplecat,
Ce-i maiestatea, de unde-i căderea,
o grăbită mască, de-i lăsată-n urmă pruncia,
tinereţea, la ce-a mai rămas i se cuvine umilinţa?
Coconul de primeşte bani, aici vede rostul timpului adunat,
nu în poveţe, cum să le cinstească?,
primeşte prea puţin, îşi dorea de trăit cât nepieirea,
veşnicia să-l găsească împărat, aşa da,
de-i murdar Pământul o să- l îndrăgească?
Moşii nu aud, nu văd,
se bucură când stai la masă, te întreabă ce te-au mai
întrebat,
cât au de trăit? de eşti grăbit şi nu le-a venit rândul
la casa de veci, semnează că nu mai vor casă

MIROSUL PUTERII

Cu frecvenţă măsurată, atâtea microfoane pe străzi
vor ucide răul, te trezeşte din somn spasmul,
au biruit şi dacă o casă din treisprezece vrea să audă de ei,
se va calma norodul cu simţul agorei,
vede doar că-i lipseşte simţul averii,
e trist să ne pună aburi între graniţele ţării,
nu le gustăm umorul – şi noi le spunem odată cu popii:
cinstiţi puterea, daţi-ne votul,
vom spune în faţa Terei – v-aţi adus obolul.
Ţipă adversarii, e timpul scurt de vorbe în campanii,
e tiranie cum n-a mai cunoscut spaţiul carpato-dunărean,
nimeni nu ne ascultă păsul,
române, tot în ceaţă calci pe drumul prost
Timpul de îngăimăceli pe ecrane e pe cât de întins
pe atât de fad, că vorbesc o sută ori unul,
nimic nu spun, pe rând şi deodată
îţi pun sub nas mirosul, odorează şi sminteala
strângeţi cureaua, stricatul vede în noi slutul,
duhneala nu o schimbă nici promisiunea
răzbunării timpului pierdut,
a mirosit la sfârşit ca la început, la îndrăzneala
că la vot nu se merge de bine ce-i
românii îi întorc şezutul

RUGĂCIUNEA LA AGAPIA

Primiţi la noi o cameră oricând, să fiţi mulţumiţi – doar pentru două nopţi? spuneţi-ne de la bune la rele, în familie rămân rufele spălate, – aţi venit să ne vedeţi pe noi? Muncim, ne împăcăm, ne rugăm, aşa vom face şi-n cealaltă lume, pe câţiva de la voi îi ştim cu mâinile pătate, ceilalţi vor fi având suflete curate? – ne prindem odată cu măicuţele că vrem să plătească pentru ce-au făcut, o să-i pedepsească Împăratul, cred călugăriţele că acolo-i plata pentru păcate,

Bogdaproste, le lipsea puţinul dar, trecerea noastră pe la frumoasele mănăstiri din Moldova, o să se roage şi mai mult, Cristos să vă mântuiască la venirea Sa, nu ne lăsaţi singure cu rugăciunea, închinarea-i bucurie, aşa trebuie înţeleasă lumea, se cuvine ţinut legământul, promisiunea sfântă, cântă clopotele la Agapia neîncetat, răsfiră şi înalţă un cult

NU MĂ DAU ÎNVINS

Candidează aici mai jos pentru moment,
se apropie şi ne spune să nu-i uităm numele,
demnitatea porneşte de jos, de rămâne acolo e nedemnă,
El va risipi neîncrederea,
va începe să arate paharul plin,
s-a întâlnit cu noii colegi, trei zile ţine ospeţia,
ea va continua patru ani,
straniu ca-n snoava cu poporul ales,
fiecare crede că doar el pune o găleată de apă în vin,
la degustare ce să mai dregi e mare veselia,
poporul ne iubeşte, nu ne dăm învinşi

VIAŢĂ AMÂNATĂ

Acolo unde nu se vorbeşte de agricultură,
de industrie, învăţământ şi sănătate,
voi avea ce nu am aici,
va fi împărţeala cerească în cântece,
voi primi că toate-s schimbate,
fie ca-n bunurile de preţ să iau
dulceaţa pământului de aici şi a diamantelor de acolo,
aceasta este lumea bătăilor mele, fiţi drepţi!
Sunt sărac, nu vreau tâlcuri, urzeală,
abia apoi socot să primească cel ce mai are,
fiţi mărinimoşi aici, nu-mi lăsaţi casa să piară,
când acolo voi intra într-o mănăstire
ştiu să-mi cinstesc şi păzesc locul,
nu-mi amânaţi viaţa, nu-mi spuneţi de iubire

CINE CERE MAI MULT?

Versetele biblice, preluări şi adunări la un loc,
multe ştergeri – poate nu pentru totdeauna,
ce duh a umblat printre oameni?
a venit Iisus şi să nu-l uităm
pe părintele Ioan Gură De Aur, toţi îţi cer:
caută-ţi norocul şi grijile lumeşti în morala creştină!
cum să împaci pe Dumnezeu cu Satana ce sălăşluieşte
în apucături şi gusturi?
se spune că necuratul nu închide o clipă ochii,
să vină credinţa divină,
să începi cu ceva; să-i arăţi dragoste duşmanului
când toţi prietenii tăi îi arată silă.
Măreţele catedrale te vestesc că eşti un norocos
ajuns în dialog cu Fiul Omului,
te-ai hotărât, trecând peste rânduri,
să fii primul la dania de acolo;
că-i nevoie doar de cea mai bună treaptă a judecăţii de sus
şi am, ai tăria, iar Dumnezeu şi Măicuţa cea bună
oferă mereu,
ce păcat că nici relele n-au capăt;
te scoli şi te culci cu ele, te uiţi spre înalturi
şi ştii că Pământul face parte din cer,
s-au gândit oare sfinţii zicând că Dumnezeu
e purtat în suflet, că pier rugăciunile în noi?

IMAGINEA

Umblă cu ochii după prezentare,
la început a fost imaginea – şi-i era adresată,
avea dreptul la înţeles, multe slove,
debut cu mare greutate;
să-i dea nume nestatornicei înfăţişări.
Credinţa că vorbele pot crea nesfârşite corpuri de culoare,
sunet, miros, gust, rare pipăieli este adevărată
pentru puţini – şi vai, nu pot fi toate desluşite;
mai încâlcite decât exegeţii să pună la rând,
dreptate între închipuirile fulgerătoare face poetul,
chipurile, totuşi, se schimbă prea des;
de la o zi la alta şi într-o clipă,
sufletul chinuit de lucru, mintea nu le atinge desişul
pentru un moment, adâncimea înaltă se duce ca roua
înălţată în raze,
măreţia pe cât stă pe atât pleacă de acasă,
urâtul fără înţeles înlocuieşte frumosul,
cuvintele încorsetează departe de ceea ce văd
în locul întregului cu luminile, umbrele ce ni s-au dat –
frânturile în vorbe se bucură înainte de vreme;
nu pot dezlega încrengăturile lumii...
A zis: la început a fost cuvântul..
el nu-şi va vinde locul,
chiar şi când va sta între stricaţii oricărui înţeles,
aici se rupe în două Pământul!

PROPRIILE ÎNDEMNURI

Povaţa atât de des ni-o dăm; micuţe petice,
n-o poţi găsi în altul; nu-i atât de apropiat,
piere vocea de când am venit aici umblând bezmetici.
Cine-n umbră ne păzeşte somnul?
şi ziua înainte de a pune mâna, a face pasul?
stai, stai puţin, sigur ai nevoie de-a-l ştii pe altul,
să te înveţe culesul, mai treci pe la dascăli.
Te contrariază îndemnurile de a urma cinstea,
îţi stau cruciş în faţă simţurile ce adună suspine,
chiar asta-i ciudat: ce-i mai bine, să-ţi atingi scopurile
oricum ori să te laşi cum te poartă mintea?
Dar necinstitele voci cârmuitoare îţi cer onoare,
grea hotărâre, aici, între pământeni,
conversezi, a trecut ce mi-am propus pe ieri,
de ce demnitarii îşi aleg cealaltă cale?
Voi face de mâine şi tot de mâine mulţimi
de zile şi iar săptămâni,
cuvintele ne părtinesc, pun vina pe fructele necoapte,
a căzut mărul în cap lui Newton şi nu ţie,
ne iertăm; ne spune noima, nu eram stăpâni,
din nou, din nou un confident?
nu-i ocupat de convorbirea cu sine?

HAZARDUL LUMINOS

Între aprobare şi respingere câştigi o pâine,
aşa merge, aşa nu-l las, crezi c-ai mai făcut un pas,
ce-ţi aduce ziua de mâine?
Prea multe necunoscute, e miezul zilei
şi se întunecă sufletul,
minune, încă o zi cu două neştiute.
Strălucirea printre nori se strecoară,
pentru îndrăgostiţii de zări îndepărtate e prea multă ceaţă,
stau închise enciclopediile nepregătite,
abia pâlpâind, glas de ţambal şi vioară
Poţi vedea jubilând apa, aerul şi focul,
ce să fac, cum să ştiu, îi zici unui prea înalt învăţat?
nu s-a găsit înţelepciunea,
de aşteptat fiecare lucru să-şi găsească locul.
Nici eu nu ştiu de ce vine ce-i cald ori rece,
să-mi aduc favoarea, plâng după ea,
cine ţine locul lipsei de noroc?
un strop de bunătate îl simt după ce trece

GIUVAERUL

Aurul şi alte nobile nu mor,
nu se micesc, nu se ofilesc, stau încuiate cu şapte lacăte,
trăiesc pentru ele încoronate,
de îngerii în cor, cu ce să înlocuiască
muritorii vremelnica lor purtare?
că-s jupuite şi duse-n morminte să ţină de dor,
de nu-s hoţite, simţite-s ca micite,
că pe sus le mai vor.
Măreţia nu poate fi pusă pe mână,
nu-i o mănuşă, rar o vezi de aproape cum şade pe frunte,
încearcă ea să mai corecteze urechile,
degetele, nasul – este oprită la poartă;
s-au schimbat prea des canoanele de frumuseţe,
nemurirea-i plătită cu cernerea din munte.
Ce-i de făcut să avem nobleţea legată de soartă?
de-a pururi nemuritorii duce-i-vor dorul,
să te desparţi de tine până la nepăsare,
nu aştepta moale covorul!
înţelepciune veche care abia mai alină suferinţa,
fericitul giuvaer rămâne departe,
e un sfat oarecare să-ţi încerce fiorul.
Poţi şi tu alături de daci, romani, hoţi şi zei
să-ţi alegi bijutierul? să ţii în casă brăţările dace,
de-ar fi lăsată de ură, mai e o părere,
că nu ştiu pentru câtă vreme,
iubirea s-ar numi giuvaerul.
Nu va fi lăsată,
ne mândrim cu bronzul, alama şi fierul

TUFĂ ŞI ARBORE

Vrea şi ea, că-i mică, să se ridice la rangul speţei,
atât de multă vreme desiş, udată, trasă de ureche,
pusă să asculte mişcările line ale frunzelor
şi alte poveţe, vuietele vânturilor,
poate rămâne toată viaţa pipernicită, arborii nu vor să-i
lase locul; drepturile-s veşnice – povestesc nuielele
de la picioare că-i înălţător să priveşti
Soarele şi luna de mai aproape
O, în ani mulţi şi-au câştigat dreptul, gândurile isteţe,
au răsărit pe munţi şi ape n-au fost niciodată uncorci,
scurmat de porci,
stejari în care vorbeşte tăria şi nu mieluşei –
soarta-i dată să fii vrednic,
tufărişul şi-a găsit firul poveştii; cine tace pierde:
văzute de departe, nu suntem tufiţe;
o pădure adevărată stă-n noi,
lemn ca şi voi, nu târşar, ci bucurie verde
– voi mai repede decât credeţi veţi lăsa locul,
– stăpânii lumii sunt alţii, vă taie, vă cântăresc
cu ochii de când eraţi prichindei,
dealurile, câmpurile rămân ale noastre,
desişul va ocupa viitorul, cuprinde-vom
cu ciomegele şi cerul pe care vă lăudaţi că-l
atingeţi acum,
nu ştiau micuţele că oamenii, după ce taie
înălţimile, trec la tufiş, că din huci
îşi scot bâtele, Se vor opri retezătorii
la craca de sub picioare?

ROTIREA BÂTEI

Mulţi mai hrăpăreţi decât viteji,
coloane, armate, au rotit bâta; au fost pedepsiţi morţii,
ei, preamăriţi pe ecrane în ceasurile blestemate,
un timp ce-l consfinţise sorţii, îngrădesc, rup,
calcă-n picioare, sunt de azi ale lor,
ştiai, de te apropii rotire-i ucigătoare,
erau tun, mitralieră, bâtă primite cu onor,
lipesc numărul lor pe numărul tău de casă,
neoprita învârtitură nu încetineşte până moare,
nu-i născută leneşă, sfioasă,
adevărat, se mai pierdeau armele şi invadatorul
sfârşea răsucit pe pământ,
răpus de bâtele lui ce-i aflase cusură,
poate de o preamărită unealtă ţinută-n secret...
rară întâmplare, rotitorii de bâte se rostogolesc,
în căzătură mai pocnesc de nu capul, genunchii,
înainte de împăcare

SCOATE APĂ DIN PIATRĂ

Pământul cu spini şi buruiene are şi el
umezeala-i săracă, alungă alţii valurile
cu morile de vânt, umplu cu piatră marea cât pot,
li se pare că-i puţin pentru ei lutul lumii,
pe noul leagăn pun lalele, zgârie-nori,
un alt rând de mori de vânt;
e prea multă apă!
La noi, neam de neam până la ultimele zile
a sudat pe argila primită de la părinţi,
spuneau, avem un legământ, acolo-i biserica,
satul nou venit din cel bătrân.
Au însufleţit piatra înainte de răsăritul soarelui,
au sărutat pământul şi picătura de rouă să fie mănoase,
mulţumeau cu multe cruci, toate-s aşa cum sunt,
de ce să caute ei şesuri,
mări şi oceane? au căutat câţiva departe
până-n cele două americi,
s-au întors cu pungile pline, acasă li se potrivea pasul,
palma, aratul mărunt;
nicăieri glia nu-i mai dulce,
laudă firicelul pe care-l dă piatra,
aici vor să se culce

CUVÂNT DE ONOARE

Câtă răspundere,
e cuvânt de onoare,
promite bine ori răzbunare
cât de incert viitorul,
dacă-i dat şi primit din ruşine?
c-o să faci un vârf de lume,
te-ai gândit cât de neclar îi ce vine?
Cunoşti ce-i binele fiecăruia,
fericirea-i secretă şi nu stă pe loc,
ba mai pleacă cu sorcova timpului;
te legi şi tu de lume, trăim între fapte
mai rele şi vorbe mai bune,
ce poţi vinde să nu-ţi calci cuvântul dat,
dacă o emoţie trecătoare te-a făcut să declari?
Nu te asemui cu cei ce-şi joacă intonaţiile,
batjocorind notele muzicale,
lipsiţi de jenă,
nu toţi pot fi la fel de neruşinaţi,
promisiunile deşănţate îşi caută acoperişuri,
tu nu le căuta;
neruşinarea îşi are îndreptăţiţii ei,
declaraţia, cuvântul sunt un act grav,
amar ce sperie, dulce şi linişteşte...
iluziile pierdute trăiau în casă mare

PRĂPĂSTII CU VISE

Visezi de atâtea ori că abia urc dealul,
disperarea te ţine în genunchi şi o glie ce-i sus,
te mai agăţi de un pai, alteori alunecă scara,
ceri ajutor, nu-i timp să-l primeşti,
speriat te trezeşti, gândurile aruncate-s în uitare,
noaptea ce vine le caută din nou, se continuă visul
şi paiul s-a rupt.
Oare încleştarea dintre oameni e revenirea-n hăuri,
urâta continuare?
relele strânse fără scuză sunt locul abrupt?
Pune de dimineaţa până te fură somnul dintre cele bune!
Ai pus! şi n-ai învins risipiturile celorlalţi;
a rămas acolo neantul,
ţi-ai deschis inima mintea
ce mici piedici în furnicar,
iar şi iar te pândeşte sperietoarea,
că-s inima, picioarele, mâinile tari ca nimicul.
Văzută genunea se trag de pe margini zeii
şi piticii, caută norocul pe rânduite zigzaguri
ce stau pe roca răcită în mii de ani

BISERICA UNITĂ

Ar fi multe dovezile şi motivele cultelor creştine
şi dacă s-ar uni?
am pierde discuţii fără începuturi şi sfârşituri
ale învăţaţilor ecleziaşti, îndreptăţirile ce le dă biblia,
lupta cu celelalte biserici, subtilităţile popeşti,
insistenta modernizare cerută,
disputele cu necredinţa ce-i atât de întinsă.
Din atâtea locuri sfinte unul mai bogat s-ar naşte,
s-ar aduna ritualurile în biserica lui Cristos
una ştiută şi necuprinsă,
Partizanii unirii spun că Domnul nu vrea bisericuţe;
nu-i un clan tărâmul sfânt, prea multe obiceiuri –
şi nu-i limpede dacă ce-i bun la vecini îi rău la mine,
ce-i bun în ceruri îi bun şi pe Pământ?
nu-i nevoie de atâtea potecuţe.
O fereastră s-a deschis pentru toţi,
de ce aţi făcut-o ferestruici?
să-l fi înţeles mai puţin creştinii pe unul al lor Domn
decât ceilalţi credincioşi pe împăraţii lor?
Biserica poate fi unită prin Concilii, dragoste,
voturi şi renunţări… puteţi aprinde flacăra poruncilor dintâi,
o puteţi ţine vie?

ADĂPOSTURI

Mai rar decât o vezi îţi visezi casa părintească,
te ocrotea cândva, azi e oblăduită-n minte,
drumurile-ţi prind viaţa,
nu ţi-s deschise în toate aşezări omeneşti.
Un culcuş al lui are şi sărmanul,
altul e primit la ordin, cu paturi suprapuse,
alei în pas de defilare, şanţuri săpate ca-n joacă să înceapă
lupta,
de va fi cazul să ne apărăm,
împrejur săpături întortocheate, vii, pomi,
tot atâtea locaşuri, în timp de pace inamicul râde
şi-ţi aduce pepenii pe tavă,
în război se moare că-i război, dar şi din joacă,
ninge, plouă zile întregi,
găzduirea-i cătănească, tranşeele n-au apus de când au
răsărit.
Ce frumos, comandanţii erau nehotărâţi;
dezertau soldaţii aproape cu bilet de voie,
făcuţi pierduţi, fără ordin, pe lângă păduri,
margini de sat, în strânsoare,
cu haine de împrumut, îi striga casa lăsată departe,
ştiau că nu trebuie să se dea prinşi.
Se jură mulţi că-s bune umbletele,
dar să ne fie şi scris cât trebuie şi unde să stăm în loc?

CÂT MAI ADUNĂM?

În stive, pivniţe, cămări se pune bobul vieţii,
îl pun cei ce-l au, săracii strâng resturi din coşuri,
se mai pălmuiesc; nu-i în fiecare zi Paşte şi Crăciun,
mai vezi aroganţi ce-şi aruncă cămăşile în tomberoane,
umblă apoi peticiţi şi-n zdrenţe.
Câţiva, chiar mai puţini, împrăştie,
din lene de a ţine evidenţa,
ajung la casele de bătrâni cu gândurile rămase la banchete,
n-au avut un cămin al lor niciodată;
neplăcută responsabilitate să-l îmbraci
să-l îngrijeşti,
trăiesc cu nădejdea că tinerii îşi vor arăta clemenţa,
onorând speţa,
Prietenia se vede că nu-i bine s-o pui la încercare,
nu-i plac momentele tale de cumpănă,
putrezesc în ploaie lemnele adunate să fie casă,
le-ai dona, ai fi în stare?

TESTĂRILE HOŢIEI

Am terminat să pot reîncepe,
examenele n-au sfârşit,
se ştie că-i înfierată sustragerea de lege,
porunci multe, puţine după om,
date-s pentru a le pricepe,
Se bucură frauda,
viaţa-i clădită cu doruri între dureri,
onoare-i în jurul justeţei, nu-i niciodată
întreaga dreptate, dejaba-i hula şi lauda,
cine n-a luat mai mult, mai puţin decât merita,
se încurcă asemănările cu deosebirile
în mintea ce caută hoţia în principiu;
nu-i mic numărul celor ce au tâlhărit cu adevărat,
cresc mult suferinţele, plăcerile se ţin
cu dinţii să stea pe loc,
vin escrocii ce merg, se opresc când îşi văd
interesele stinse, întorc capul de la sângele scuipat,
mai sunt numiţi şi peştii mari,
aşa-i principiul, intraţii în jocul pungăşiei
vor fi tâlhari, paşii li-s aprinşi,
tulburată-i mintea, statistici ruşinate
de puţine reuşite,
au luat, dar nu le-a umplut pofta,
drogul abia anunţă stilul,
muncească norodul pentru chilipiruri,
dispreţuiesc sărăcia că-i neputinţă dovedită
cu mâna întinsă, căutaţi în altă parte
idealul ţinerii mâinii drepte pe lângă corp,
degetele lungi îşi întind profilul

MĂREŢIE ŞI MICIME

Se mută cumpăna vieţii,
atât de aşteptată, măreţia întârzie ori nu-i bine socotită,
este lăsată grandoarea atomilor şi galaxiilor
că-şi au locul,
zilele şi nopţile ne arată atâtea modele,
ochi-s pe solemnitatea peisajului cu piscuri,
şesuri şi pe hăuri în mijlocul străzii, palate,
piramide, catedrale dezvăluie singure maiestatea,
oamenii se văd şi mari şi mici,
şi nu-i mică suferinţa alături de rivalul lui în tăcere,
îngustime-i generozitatea,
nu vor să accepte cu preţul descreşterii
cum sufletul se zbate.
Monumentalitatea clădită de om între munţi,
ondulate dealuri, vorbeşte desluşit,
grandoarea are timp, stă acolo cu miile de ani,
de multe ori infatuarea; bombate piepturi la început
cu timpul ajunge model universal,
urmaşii vorbesc cu mirare de pizmuirea de cândva,
inspiraţia îi şi mică şi mare, ca lupta pentru bine,
pe mulţi i-ar supăra auzind că-s mijlocii,
câţiva ne-au adus fel de fel de poveşti,
unele exacte, culori şi paşi ce ne cuprind semeţia,
aici să suporte mizeria
că le va aduce viitorimea fastul, ce păcat,
obscurul şi măreţul sunt cazuri neîndurătoare
ale anodinului gust, coboară spre sălciu,
dar e şi demiurg omul până bate la poarta raiului,
la fel cum îi colinda cu calul în tindă lângă Shakespeare,
plăsmuitorului i se găsesc secretele lumeşti,

în ele se vede adausul, scăderea la un oarecare,
din invidie, din prea multă ştiinţă
spune cel de pe margine, ce-a fost e un fulger trecător,
gloria nu dă de mâncare fără un scop precis,
mai repede îşi arată brutalitatea rodul,
e timpul scurt, trebuie să spuneţi cât îi în jur măreţie,
cât este micime,
cât poate omul curat să încline
căderea spre splendoarea firii?

CAPITOLUL II.
PERSONALITĂȚI, PORTRETE, ISTORIE

DEMNITATEA REGEASCĂ

Se sinucide Decebal, memoria vieţii ne este scumpă.
Viaţa-i crăiască, un nepot al lui ajunge împărat la Roma,
Brâncoveanu îşi vede fiii murind în chinuri,
nu-şi schimbă credinţa; primeşte dragostea pe veci a unui neam,
nu pot fi număraţi câţi sunt copiii demnităţii,
plătind cu sângele speranţa noastă în vrednicie,
nu aşteptau diadema, cel mult pace între oameni
şi veniţii din urmă să nu poarte inimă pustie.
Sunt monarhi neîncoronaţi,
nu-i de mirare că puţini le văd coroana;
istoria-i ceaţă,
i se pune pe cap însemnul prinţului Carol I,
marele rege ştie că-i împărţită onoarea,
coroana a fost oţel din tunurile cucerite la Plevna,
ce frumos să înlocuieşti aurul
cu gurile topite ale focului duşman,
simplitatea ta crescută în gloria neamului,
de-i tare oţelul îngemănează un rege şi suveran popor,
creşte o casă cu ocolul în România,
reginei i s-a pus pe frunte modelul în aur,
pentru a păstra obiceiurile crăieşti

MIHAI VITEAZUL

Se opune gândului că vom fi înghiţiţi
de marile imperii,
câte o dată ţinea, alteori nu,
la poveţe,
ştia că sfaturile rar se potrivesc,
şi-i strică hotărârea,
mare-i era pofta să-i alunge
pe domnitorii slugi
turcilor în Moldova, victorii nebănuite,
dar cum că în jur se află
puţină prietenie,
multe aşteptări şi tot pe atâta ură,
cum ridică pasul unde pune
stăpânire
îşi dau mâna învinşii,
pot reîncepe luptele,
o bătălie nu-i ca şi cealaltă,
ştie că de nu vede în faţă o trădare
ea vine din spate.
Cât de mult se opune hrăpăreţei pofte
de întindere a împărăţiei în Transilvania
şi-n celelalte Ţări Române,
curajul a stat întotdeauna
în firea-i semeaţă
de pierdea, relua lupta,
omora frica,
Dumnezeu ştie că Principatele
nu-s ţări străine,
s-au bucurat de vrerea lui

în momente diferite
românii şi casele înalte
până la împărat,
la ce-i bună înţelepciunea scăldată
în amorţeala multora
ce suflă pe pământ,
da, i-a dat Dumnezeu îndrăzneala
greu de măsurat,
neînfricată-i era socotinţa
după cum ziua-i
dimineaţa la amiază ori seara,
A început cu stăpânirea pământurilor
din
douăzeci de sate;
pe ce sărac alegea Poarta domn?
îşi apropie marii boieri
în timp ce ţăranii
rămân legaţi de locul ultimei suflări;
vor întoarce spatele,
slăbi armata;
viteazul voievod şi iobagii
duc în mormânt
neaşteptarea,
timpul era cusut cu silnicii,
învoieli
ce-i străfulgerau inima,
revolta şi-o arată când poate
dezlega ruşinea,
nu are de ales, se înclină
în faţa trădării,
amână ziua pentru suflet,
se împacă din nevoie cu duşmanii,
promite şi nu-şi ţine făgăduiala

faţă de Poartă,
pildele vremii sunt văi de sânge.
Strălucitul comandant, inventivitate
de strategii şi alianţe,
mai şi pierde, ultimii aliaţi
îşi trimit mercenarii
şi mişeleşte îl omoară pe Mihai
în Câmpia Turzii.
Cinstea a trebuit să încapă în măsura
puterii
şi-n câteva ofuri;
e numită şi plătită după măririle
aduse de moarte,
cel a cărui statuie este dorită
în orice loc
unde trăiesc români,
ne dă marea mândrie
Unirea din 1600

SIMION BĂRNUŢIU NE SPUNE

Atât de puţin înţeles de prietenii din ţară;
credeau ei că poţi da mâna cu dracul să treci puntea,
m-am întors acasă, sunt în Moldova, mi-e drag Iaşul,
moldovenii mi-s prieteni şi Universitatea mi-e scumpă,
scriem filosofia în literele noastre latine,
va veni rândul să fim toţi una,
de câte ori n-am strigat din Sibiu dezbinările-s proaste,
trebuia să strigăm toţi, aici e ţara noastră,
popor de pe întinsul vechii Dacii,
de vor, de nu vor, suntem o naţiune,
vom primi mai tari furtuna.
Umili, încrezători acum când îl alegem
pe Cuza I-ul domnitor,
un glas viu, iată-ne cununa!
Ne zicem rugăciunile să cârmuiască cu înţelepciune,
pe venetici i-am văzut; îndepărtează bunele
de noi, li-i urâtă Stema,
odată şi odată ne vor recunoaşte voia de stăpâni.
Nu-mi lasă o clipă de odihnă nedreptăţile,
Popor Mare paharul dragostei îl ridic,
cum să-mi unesc inima cu Dieta,
pentru ei nu suntem fiinţe, nu suntem români.
Nici la Viena nu-mi era locul,
el este aici, am ţinut parte austriecilor,
am ales nu ce era dulce, răul cel mai mic.
Vreau să-mi mai văd Bocşiţa Transilvană,
ceru-i senin, pentru câte zile mi-au rămas,
l-a frânt boala înainte de a-şi
vedea leagănul drag,
egalitatea cerută mai aşteaptă în chin

CUZA ÎNTÂIUL DOMN

Veniţi cu mine oameni buni şi tari,
sărmanilor li-s dorinţele rar ascultate,
mai rar împlinite, mulţimea-i în suferinţele cele mari,
pot eu cere să se dea poporului destul,
vor fi mulţi de o părere?
nu se arată în faţă acum la început,
Căutând vom afla un drum pentru toţi?
ştia domnitorul că pentru cei mulţi binele înseamnă
traiul până într-o zi,
ogoarele aşteptate sunt stropul de bine,
neîncrezătoare conacele în domn îi spun că a greşit
din tinereţe şi vrea să-şi spele păcatele
acum cu averile lor,
nu le plac pierderile, din ele nu s-ar naşte un bine
pentru mai mulţi,
noi nu vrem nicio schimbare a pământului,
de nu le place în opincă, să umble desculţi.
Binele-i văzut atât de diferit; carte puţină să ştie,
mai treacă, să nu zică iată boierii decăzuţi,
Alexandru I-ul e îndârjit:
opinca nu mai trebuie întinată, schimbările aduc câte puţin,
dar mai aduc, marea nedreptate mâine-i zdruncinată,
da aşa aş vrea eu, tot eu îmi zic,
Alexandre, nu fi credul!
Zecile de mii de pogoane nu-i pot opri
pe însetaţii de humă, cu vorbe

Cei de jos, toată stânga îl văd prea poticnit,
prea temător şi avere şi el adună,

tabăra din dreapta îl socoteşte ridicat
în vorbă şi faptă prea sus,
ne dăm mâna, îl detronăm
că nobili ca el mai avem, aducem dinastie străină

EMINESCU

Eminescu e norocul nostru,
ca să fie şi al lor trebuie să înveţe româneşte,
să-l audă, să-l cânte, să poată întreba
s-au scris poezii mai frumoase?
Iubirea cu suferinţa împreună caută cuvintele de înnoire,
le găseşte, i-au fost date să ne arate misterul aştrilor
şi a stelei ce stă-n noi,
vestire neegalată, lume gravată în aur,
iubiţi-l că-i al vostru pe veci
Atâtea foşnete, femei, lacuri, doruri,
păsări măiestre îl ovaţionează,
le-a cules din încâlcitul ce tot se învârte,
îndurându-i aşteptarea, pusă în ferestre,
clocotul prelins în ton măsurat,
lăsate-s foloasele în pierderi,
se miră românii de tunetul voalat –
şi ne mirăm deodată, taina secundei noastre
e una ca celelalte, risipite-n veacuri,
şoaptele cutremură, hidosul dezgustă izbitor,
armoniile culorilor, a florilor sunt înţelese de cuvinte
în limba-i augustă.
Cum puteţi căuta nemurirea veniţii din urmă
în nedesluşite ciripituri,
ce nici din coadă nu sună?
Râde-vor urmaşii urmaşilor voştri în hohote inutile

GEORGE COŞBUC

E senin, priviţi tot mai sus,
în Câmpia Transilvană şi oriunde trăiesc români,
e dorinţa de suflet în sufletul neamului său,
Zamfira şi toate miresele cu el le-a lăsat
mai frumoase, Dumnezeu, ce ar fi frumuseţea?
e dragostea curată! harul lui George era să cânte,
să placă, de ai un grăunte adunat din graiul tău
el îl schimbă în podoabă pusă în gura mulţimii,
aşa s-a născut altarul poeziei,
veghează scânteia stelară nopţile de vară,
se înalţă doinele, tinerii plătesc cu viaţa-n războaie
să-şi mai audă glasul,
oglinzile arată tinerele cu flori la ureche,
la ce să priveşti mai mult, ţi-s dragi buchetele de fete,
pentru sanctuar s-a tot sculat noaptea,
îşi ţinea sufletul în loc să se verse în noroc,
dorul pâinii era purtat pe toate cărările.
nu-i lăsaţi pe vrăjmaşii de moarte
să ne ia ce ne-a mai rămas...

OCTAVIAN GOGA

Goga îi firea românului,
de la Răşinari prin lume, se opreşte la Ciucea,
pe oriunde trece se vorbeşte că-i mare poetul,
el spune aşa de frumos ce-am fi zis şi noi,
noi ca şi el avem pătimiri multe,
iar neamul caută bardul, bardul îşi caută neamul,
se arătă înflăcărarea dintotdeauna a chinuitului român,
ajuns aici străin.
Aşteptau jugul călcat în picioare,
în versuri unul pe toţi şi toţi pe unul să se asculte,
plugarii, clăcaşii, dascălii, preoţii sunt chemaţi
de cel ce poartă pana,
şi iarăşi, acolo cu ei este mai vie speranţa de omenie,
I-a plăcut să i se spună D-le Prim Ministru, lui, truditorului
de gânduri îngemănate în sclipirea
popularelor stihuri,
în bucurie rostirea românească
ce încrezătoare putea să fie,
unui rege progenit îi dăruie ultima suflare,
onestitatea, patima-i mare închinate hâzeniei regale

NE SPUNE REBREANU

Am fost ofiţer, demisionat din armata austro-ungară,
m-aţi extrădat, ziceţi că v-a cerut onoarea,
aţi fost mult prea cinstiţi, închisoarea am făcut-o la Gyula,
nu pot scrie în romane câtă neomenie am întâlnit,
îi ştiu pe învăţaţii capitalei, suntem robi ce ne clădim
idealuri,
cunosc ţăranul transilvan cu setea lui de pământ,
cu dragostea ce-l mistuie;
n-o poate apăra, inimă friptă, pângărită,
ceilalţi din rotunda Românie sunt ai noştri,
la fel gustă greutăţile, foloasele,
întrebările lăsate de război, fuga de greu,
mulţi şi-au pierdut omenia nu doar la Bucureşti,
dar şi la Chişinău, Cluj, Iaşi, Timişoara,
unde în lume nu se vede mai puţin binele,
mai mult răul.
Aici la teatru e ovaţionată frumuseţea,
respinsă stricăciunea, spectatorii îşi amintesc urâtul
de acasă văzut pe scenă, vin modelele albe şi negre,
e căutată omeneasca pace,
din filele istoriei până azi,
demiurgul îşi revarsă geniul în scursuri şi îngeri,
să nu-i rămână păcatul,
oamenii mari nu se încred unii în alţii, îşi pun oprelişti,
insinuanţi în cazul cel mai fericit,
din naştere indiferenţi, aceşti nepăsători

văd în faţă numai duşmani...
Când am plecat din Târlişiua,
pe unde n-am fost... , de 1 Decembrie a venit
vremea stelei noastre,
s-a micit rostul, era s-o vedem întreagă

PINTEA DESPRE FRANCISC RACOCZI AL II–LEA

Să ne alăturăm lui Racoczi, că-i bună împotrivirea româno-maghiară, mi-a părut rău apoi de frăţia ce-am pus-o, l-a trimis necuratul pe iubitorul de putere, că la fel le plăteşte cuvântul dat, mă ascultau feciorii, era învoială, aproape glas de român şi ungur, de la început să ştiţi că i-am bătut pe imperiali, Francisc şi-a pierdut minţile, obraz gros de când a fost ales principe, ce-i mulţi spun că nu avusese cinste niciodată, poate că era nevinovat când a început să gângurească! altele-i erau ţintele, nu libertatea, ne mirăm din cale afară, ne socoteau fricoşi, plecaţi cu capul în traistă, turmă deocheată de ochii lor avari, şi-a uitat făgăduielile, sângele ne-a fost dat curat, am pândit să nu pună nimeni în el apă de ploaie, scârbă pentru tirani. Dezonoarea, din pricini diferite era împărţită de el cu cei mari de la Viena, a fost fugărit de toţi prin Rusia şi Turcia. Şi noi sumanele şi cuşmele de iobagi i-am spus că, fără cuvânt de om, nobleţea şi puterea-i sunt fade. Vedem ce puţin se poate face să se mai şteargă obida venită nouă, oricât îşi schimbă feţele ce-i ce se arată mari, aşteptăm şi ziua-n credinţa că Soarele răsare să fie drept.

Din ceruri Viteazul Pintea

Am făcut ce mă credeam în stare,
firea nu m-a lăsat să aleg, dormeam pe cal,
mă trezeau păsările, să-mi amintească de pericol,
am luptat la Chioar, Sătmar şi Baia Mare,
Mi se părea ori se fereau să mă prindă,
că viaţa-i apărată – uite traista de maramureşean,
vestea zbura că dau cu piciorul în grindă;
rar de tot s-a întâmplat şi-n glumă,
pe slabii de înger îi vesteam,
mi-am găsit sfârşitul, în jur flăcăii,
de după un crenel, îl văd de aici,
m-au luat la ţintă nişte slugărei, gloanţele trase
s-au oprit în locul inimii,
nimeni pe aproape nu mă alintă, ne învârtisem,
pusesem picioarele pe uliţele Băii,
mari erau speranţele, iar în locul cuceririi
am trecut în umbra veşnic orânduită,
n-o să le ştiţi niciodată numele flintaşilor
ce şi-au rezemat arma pe geamuri,
pe Pământ mi s-au pus în seamă mai multe
decât am făcut:
mâncăruri alese, lupte cu urşi,
sărituri din copaci pe ramuri,
aici la înălţime mare e locul răcoros,
vin şi carne de viţel, săptămânal se frig curci,
pentru că am dat de mâncare la mulţi flămânzi
sunt lăsat să văd ce se întâmplă pe Pământ,
să mă înţeleg cu ceilalţi haiduci ce-i de făcut,
nu suntem blânzi nici aici
şi nu înţelegem multe din ce vedem pe jos,

ne purtăm ochii în patru zări,
bustul meu de la capătul Băii este bine aşezat
pe o diformă piatră, dar e prea multă larmă
de la cazarmă şi seamănă cu-n unchi,
i-ar sta bine în oraşul vechi, pe lângă turnuri,
pe acele pietre mi-am petrecut jumătate pruncia,
iată în jurul meu fiecare îşi spune din drumuri,
veniţii aici prea devreme îşi cântă haiducia

HOREA

Nu aveam speranţe pe aproape,
le-am căutat departe, suna fluierul să-mi aline supărarea
din jur, mă tot întreb zi şi noapte:
de ce te-ai dus la Viena, să faci de patru ori drumul pe jos,
credeai că regii ţin seama de căciuli, de părul alb,
dincolo de danţurile tocmite în cinstea lor?
Temeţi-vă, sunteţi regi, le spun îngeraşii,
că vă cuprinde înjosirea,
înjosită ne este viaţa noastră de iobagi,
mi-a venit rândul să joc ca ursul;
atâta putea sufletul nostru chinuit,
sudoarea, opincile sparte.
A venit ziua când am dat o ultimă vorbă:
desfiinţaţi atârnarea şi împărţiţi-ne şi nouă
din pământuri, nimic n-a rămas nemânjit,
trebuia să ne sune buciumul în toate ţinuturile româneşti,
ticăloşia nu cade, cum să fii stăpân,
a fost lăsat ca marii şi tarii să se unească,
mâinile lor rup trupurile, topoarele,
coasele noastre,
vieţi pierdute le plâng acuma înainte
de a fi tras pe roată,
ţăranii înstăriţi erau gata în orice moment
să ne părăsească, prostimea când nu trebuie
găseşte ce se cade să împartă,

ştiu acuma că nu-i poţi face pe răi să priceapă răul,
se clintesc numai de dragul lor,
marea durere pusă pe trupurile noastre
va întări îndrăzneala de a căuta omenia,
să nu uite nobilii că liniştea sălaşului
e pentru toţi împovărata soartă

AVRAM IANCU ÎNVINUIEŞTE

Rătăcesc prin satele de munte,
aici nu mă simt ademenit de nimeni,
vorbesc cu lemnele, frunzele din pădure,
încerc să aflu cum pot fi oamenii vrăjmaşi?
nu vin răspunsurile, trece şi iarna cu zilele ei cărunte,
cărările puteau fi unite, nu călite-n lupte,
nu ştiau a pricepe că pe noi ne doare,
cu cât suntem mai săraci decât ceilalţi vremelnici pe aici,
batjocora am îndurat-o sute de ani în prinsoare,
vor să fie jupâni şi noi ne vrem pe locurile unde stăm,
fraţilor, râd mai marii de învrăjbirea noastră,
ne amână sfârşitul pe când vom fi slăbiţi,
împăratul şi nobilimea gândesc cu-n creier,
i-a lăsat pronia stăpâni;
români, unguri şi câţi alţii vă oprim aici luptele,
aţi voit prea sus împărţelile...
Voi, căpetenii maghiare, eraţi liniştite să rămânem
cu sufletul slut şi paguba de sânge,
viaţă de câini? ungurii mei prieteni,
îndreptăţiţi eram la un singur dar,
atâta aţi înţeles dorindu-ne aliaţi:
pentru voi marele regat maghiar, noi capete plecate,
unul mai mare învinge,
ca la teatru păreau că ne înţeleg ardoarea,
înşelau credinţe-ne proaste,
pentru câtă vreme luminile s-au stins?
Slobozenia ne înseată şi azi, aţi pierdut de multe ori:
n-aţi vrut judecata că suntem oameni;
o alianţă amânată până nu-şi mai avea rostul;
a rămas mirarea din marele vostru regat;

o nedumerită, întinsă teamă; revolta sfărâmată.
Vitejia noastră, filă de istorie, însă nu recunoaşterea
între popoare, de ce n-am fost umăr la umăr
mă întrebau căpitanii mei şi încă şaizeci de mii de inşi
din cele cincisprezece prefecturi?
rătăcirile coboară, stau pe o piatră, rezemat de un neam,
firescul căutaţi-l aiurea, nu-l găsiţi acum şi aici

La închisoarea din Sighet

Aici mi-au ales să-mi văd sălaşul,
austriecii, Antonescu, mai ştiau ce-i dreptul,
vorbeau martorii, se cernea în câteva rânduri absolvirea,
iertarea, pedeapsa şi atunci venea câte o închinare,

Bătuţii de Dumnezeu, de nu eşti cu ei, te omoară,
noii stăpâni nu-s născuţi în zodia aerului ce-l respiri,
coboară învinuirile la deşănţări, în stânga şi-n dreapta
vorbe stupide, în ele suflete fără suflare,
se ucid însetaţi de putere, acuzaţii au pistoalele-n ceafă,
nelejuirea o numesc fraternitate;
or fi fraţi cu criminalii de oriunde din lume,
îşi ascund în mănuşi albe mâinile pătate,
nu somează, execută,
din casele victimelor îşi fac avere,
în numele omeniei îţi spun că nu vei mai
ieşi din închisoare, tagma le cuprinde şiruri de leneşi,
detractori, cuţitari, trădători,
visători ajunşi stele proletare.
Groza, la insistenţa mea, a fost scăpat de mareşal;
moarte-i era sentinţa –
salvatorului nu-i întinde mâna când el
este condamnat la moarte... a greşit Antonescu,
vremuri nestăpânite, nu-i greşeala îndreptăţită,
da-i dreaptă apărarea!
românii adevăraţi lăsau în dospire
poruncile de la Moscova, până se calmau vremurile.
Eu, suspiciosul, la orice zâmbet al statelor rivale –
auzi, am fost un trădător,
mintea le fuge departe la infamii,

cerem respectarea demnităţii nu încarcerarea în fecale,
nu ne-am dat învinşi,
a început vremea când aerul ţării e fetiditate,
infecţia nu lasă loc să pui un deget,
mai prelinge din tavan, pe fereastră, câte un strop de apă,
stăm aici treizeci şi cinci

MANIU AL ROMÂNIEI

Dosarul cu minciuni stă ruşinat, nu se uită la cine-l judecă, am refuzat o înţelegere de fidelitate cu apusul Imperiu, iată-mă azi spinul cel mare – atunci, trimis pe frontul italian, m-am născut cu obiceiul să pun mult în cumpănă înainte de a face ceva, pusele la inimă nu s-au stins, am pornit bătălia după trei ani, bătălia pentru Ardeal, lăsam Italia, la Viena începuse revoluţia proletară, din toate fibrele inimii şi ale minţii simţeam că-i nevoie de un răspuns înflăcărat, domnule Ministru de Război, e greu momentul, nu-i o glumă, sunt locotenentul I. M. şi vrem să oprim rebeliunea, noi, românii, ajunşi aici peste cinzeci de mii, – te-ai gândit că suntem imperiali, că te pot aresta, că nu-ţi voi acorda permisiunea? – da, vă ştiu bine puterile, pe cât îmi cântăresc cutezanţa ce nu intră-n cutume – sunt uluit, te vor asculta generalii români pe dumneata, un mic locotenent, ce îndrăzneală! – toţi se vor supune Senatului Militar Român, puterea noastră armată va răspunde neclintit chemării, fiindcă sufletul nostru chinuit ne cere puterea armată, refuzul dumneavoastră ar fi pentru ambele părţi un moment trist.

În mai puţin de o jumătate de ceas, Maniu se găseşte în faţa miilor de militari: Veniţi cu mine, generali, ofiţeri, ostaşi, punem ordine afară, mulţi austrieci sunt hipnotizaţi de făgăduielile bolşevice; regimentele să intre-n atac, mai vorbim şi mâine când dorinţa ne va fi ajuns la capăt... E bine, de acum să-şi folosească cum ştiu legea marţială, Praga ne trimite, un bine aţi venit! legiunea din apropiere a ajuns să aducă liniştea şi acolo, că-i molipsitoare răzmeriţa bolşevică; răsăritul şi acolo trebuie să fie asfinţit.

Vă vorbeşte Iuliu Maniu, ostaşi români, mergem spre Ardeal să cucerim dreptul la fiinţa noastră, că mâine se sfârşeşte războiul, vrem şi noi între alte naţii dulceaţa de a fi stăpâni –şi am plecat.

Vine vorba că pertractez până-şi pierd toţi cumpătul, că nu-mi descoperă vrerea; suntem în timp de pace, iar adevărul şi dreptatea au multe feţe,

Îi ascult pe toţi până spun ce cred şi eu – n-o spun azi – mâine, poate poimâine, nu sunt sfinxul din mitologia greacă, îmi mai schimb şi eu părerea; nu vreau eu să întind vorba, de aceea seara scriem la ce învoială am ajuns, reluăm de acolo...

Mi se cere să iau eu guvernarea în timpul războiului pe când se vedea pierdut, Domnule Antonescu, n-am angajat eu alianţa; declaraţi-o nulă, era o rătăcire nedemnă şi pentru un copil, aţi închinat soarta naţiunii unui criminal, armata română nu avea ce căuta dincolo de fruntariile ţării.

La proces mi se aduce afrontul că nu eram hotărât în unirea cu Ţara, cum să şovăi, aveam alături suflarea românească, ne unim necondiţionat, am semnat o înţelegere, unirea nu era oricum.

Luni de zile am trimis de la Sibiu rugăminţi disperate: cei ce ştiţi carte veniţi degrabă, ne este pus un jumătate de an timpul pentru administraţie românească, în această vreme vom face învăţământul în graiul străbun, armata ţării în glasul ce-l auzim, alt fel nu răspund de noi puterile garante, ne mai socotesc şi înapoiaţi, nevrednici de-a pururi de a ne conduce, veniţi, veniţi, avem nevoie de energia şi de luciditatea voastră! Ne plângem eroii căzuţi în lupte continui, nu-i acoperiţi cu vexaţii, doi ani am luptat pe multe căi, n-au lipsit nici armele de foc să fie România a noastră şi noi ai României. Aici, în închisoare, mi-au cerut să fiu fugar; îmi vor deschide uşa, ca să mă declare şobolan împuşcat de la spate. O altă înşelăciune, dacă aş fi

primit să fiu Prim Ministru la comunişti, aş fi putut schimba istoria... momeala nu mi se potrivea, le-am pus două condiţii: să se organizeze alegeri libere şi să iasă trupele ruseşti din ţară, altminteri să ne vedem de drum. Ascultă, Groza, numai cine mă crede un trădător al credinţei poate socoti propunerea normală, o vei îmbrăţişa dumneata... Daţi-vă, români, mâna cu sinceritate, vom împărţi înfrângerea şi gloria, la proces nimeni nu mi-a întins mâna

MANIU ŞI CLOACA REGALĂ

Să fie românii ca unul din Caroli?
câţiva sunt ca şi el,
mulţi rămaşi se împart după bune şi rele;
însufleţiţi de aşteptări, harnici cu greşelile omeneşti,
vin necopţii, rătăciţii cu mintea, cu umbletul,
tabăra celor cu sufletul în negrul pământului,
ţesături nesfârşite apoi,
Urmaşii Evei şi ai lui Adam, zice Maniu,
mi-au chemat moartea, nu credeam atât
de mulţi oportunişti, i-am numărat pe comunişti
că erau puţini, mă jigneşte gândul că regele
a fost o copie românească;
ce-i drept, nu seamănă cu marii lui înaintaşi,
se înalţă cu greu inima ce înalţă cinstea
între hotarele noastre, am plătit multe stricăciuni,
se aleg în faţă cei care strică, altele le vor lua locul.
Nu înţelegeţi de ce l-am primit pe abdicatul Carol
să fie iar rege? un copil ajunge regent
şi-l înconjoară căzăturile puse pe căpătuială,
era nevoie de un alt început,
sperам ca trecutul să-i fi fost sfetnic...
Carol şi-a dat cuvântul de rege:
mă voi despărţi de amantă cu nume de fiară,
voiu respecta legea, democraţia, toate fustele
lupeşti de pe lângă palat vor fi alungate,
mă voi împăca cu regina de îndată,
mama fostului şi viitorului rege,
celelalte monarhii vor vedea că-mi pot stăpâni sexul,
la Peleş a venit una cu numele Lupescu,
dar nu-i amanta mea preferată,

Primul Ministru nu-l crede pe Rege?
Promisiunile i-au fost flecăreli în râsete spumoase,
trecutu-i era un nou început,
ţara aştepta şi nu putea crede că va urma ce-a fost,
timpul aventurilor nu i-a clarificat rangul de rege.
n-am putut guverna din cauza acelei femei veroase
în zadar şi-au dat mâna conştiinţe,
nopţi nedormite, hotărâri luate cu migală,
ajuns pe tron are alături prea mulţi partizani
murdăria atrage muscăria, socoteau că ei sunt pietrele,
noi, apa care trece, nu-i chip de-ai folosi inteligenţa
şi aleasa-i cultură, de a înlătura camarila,
de ce să nu profite toţi de cloaca regală?

REVOLUŢIA A CUPRINS RĂSĂRITUL

Vorbe multe adunate despre felul cum stă,
cum merge lumea, peremptorie era revoluţia rusească,
încântaţi tinerii de atâtea semne clare,
soarele omenirii a deschis popoarelor viziunea,
ştiinţa, arta vieţii, acolo mizeria era pe de-a întregul coaptă,
marea bravură e trăită în salturi de la vechi la nou,
lumea-i învechită şi biblia;
în picioare le va călca viitorul,
se aud şi suspinele înainte de moarte
ale îngrăşaţilor de pe costeliva spinare,
mârşavi retrograzi.
Ţi-a trecut timpul simbrie,
aducătorii erei noi sunt clasa noastră,
a istoriei necesară măsură,
venită după veacuri de uzură,
progresul nu poate fi oprit,
el vine cu nevoie mare, că proletarii i-au decis ivirea,
zdrobesc pălmaşii cu secera şi ciocanul răul,
proprietatea nimănui le dă firea,
pentru stindardele vechi vom fabrica lăzi de gunoi,
de acum timpul e croit,
e adevărat că sătenii, de când cântă cocoşul,
se gândesc la grajdul lor,
în multe locuri, intelectualitatea; sâmbure de viaţă uşoară,
fuge degrabă la cine dă mai mult.
Vom fi cu ochii pe ei,
prigonind simţămintele că sigur vor să ne doboare.
Puţin după ce se vor naşte,
până la plecarea din Academie, îi educăm,
omorâm vechiul, sădim noul cult curat,
e al nostru timpul visteriei,
revoluţia clădeşte lagărul pentru popoare

REVOLUŢIA TRANSMISĂ ÎN DIRECT

Ce conducem noi este o dare înapoi,
puterea-i luată celui ce-i în toate,
înţelegem bine sărăcia, a lumpenproletariatului avuţie,
să dispară în marşurile din câteva oraşe
detaşamentul înaintat,
reazemul noului ce ştiţi că nu piere?
nu vom apune, vom pune noi mâine mâna pe avere
Se cere în decembrie, ieşiţi la soare,
că-i liberă televiziunea, de nu fug, alungaţi-i,
ciudată chemare; să ne alungăm pe noi,
de aţi vedea feţele mirate,
să deschidem braţele că vin clasele asupritoare,
e limpede că tot pe noi ne cheamă
la moştenire cu prietenii şi fraţii, cumnaţii.
Se aruncă în Bucureşti portretele geniilor analfabete
din Carpaţi, cărţile cu coperte roşii,
judeţele imită capitala, mulţimile-s animate,
încep marşurile de hulă pe străzile
unde se mai aud strigătele de laudă peste măsură,
sunt puşi primii secretari să-şi facă autocritica
la microfoane, să îngenuncheze,
frânează automobiliştii să vadă momentul,
ascultă Tatăl Nostru miile de concitadini;
vor mai mult, vor să-şi ceară scuze pe stadioane.
Nu trece o zi să mori de frică,
uitaţi-vă peste tot de cum ieşiţi în stradă,
împuşcă trăgătorii de elită,
ţintesc în mijloc, în frunte, –
din faţă nu văd nimic cu ce armă mă poate
împuşca de la spate,

să-mi pună pe frunte o gaură mică?
amatorii de discursuri cu revoluţia de până ieri,
continuu dovedită în faptă după faptă,
stupoare ce nu putea fi nici visată;
spun la microfoane despre gloria ce de acum ne aşteaptă.
Emoţie mare printre hoţi,
au venit ajutoare, a sosit prilejul
cei bun să ducă acasă, să pună-n buzunare,
zdrenţele să meargă mai departe...
Răsar disidenţii de care nu auzise nimeni,
se înmulţesc până înghit guvernarea, ţara –
ne uimesc motivele anilor de placiditate:
făceau parte din sistemul apus
şi ştiau cândva prea multă carte

PRIZONIERUL

Zboară şi coboară în juru-mi mâini,
picioare, capete-n caschete, proiectile care adâncesc gropi,
Soarele ne izbeşte cu armele-n ochi,
privirile înfiorate se înalţă,
mă bucur că am un fiu sprinţar,
Dumnezeu să-l aibă în pază, să-i dea cele scumpe,
am călcat nebuneşte şi îngrăşăm pământurile cu hoituri,
nu sunt aici cei care au primit învoiala prăpădului,
să vadă de aproape cum curge sânge,
ei sunt laşii, Macedon şi Napoleon erau în frunte.
Au trecut multe zile de când nu v-am mai scris,
şoaptele înecate rămân aici, las însemnările mele
unui prieten, sunt în lagăr la cotul unui fluviu,
mângâiere avem în poveştile de acasă,
atât ne-a rămas din vieţile furate,
nu mai credem într-un permis,
suntem prinşi cu zecile de mii într-un cleşte,
unul altuia îi spunem frate,
mi-e frică pentru că mi-am trimis verigheta,
vreau s-o mai port... un semn milostiv de-ar veni,
aş uita tărâţele înmuiate,
mâncarea noastră de fiecare zi,
să mai pot schimba baraca în care
o manta ne este aşezământul şi cea a fratelui, învelitoare
cu ferestrele mele spre Soare

PEDAGOGIA

Ei spun că au fost cândva boemi, poate între războaie,
nici gând pe atunci că vor sta să discute despre metoda
aplicată, să vadă cât este de bună pacienţa, nu-şi poate
stăpâni râsul, noul între ale pedagogiei, şi-n pauzele de ieri,
de azi, de mâine, în consiliul trecut şi-n cel care vine ştiinţa
exactă a şcolii dă verdicte sufletului de copil, măsurile
bătute-n cuie, asta-i viaţa, mai citeşte şi tu novice în ale
pedagogiei, or fi şi normali, poate, dintre noi, cine a scris
atâtea gogomănii dictate pe puncte? le-au scris de la
centru, din auzite, că aşa se clădeşte omul nou, le repetă
crezând că suntem amnezici, în compensaţie, apar discuţiile
în limbaj de lemn, Lenin, Stalin şi Dej şi copiii sunt marile
noastre probleme, nu călcăm destul pe urmele lui
Makarenko, văzută şi de instructorul raional strădania
zămislirii, ne-a spus textual: după a cincea oră elevii îşi
pierd calibrul, notaţi, recalibraţi elevii după mine! De
necrezut, dascălii tineri se adaptează mai greu; spun
copiilor poveşti, mai pun câte o tuşă în desenele lor
frumoase, buchete de flori de câmp le aduc studioşii cei
mici, până-n toamnă târzie

IMNUL REGAL

Căruţe, sănii, greoaie care trase de vite,
nimic nou, în şir indian, joie de joie la bâlci,
săptămâna nu avea un eveniment mai de preţ,
se opresc de două ori înainte de Jibou
şi la venire în faţa morii la jidan,
atâtea ţigări aprinse, fum,
abia când ard unghiile aruncate,
zdrăngăneli, bice cailor, praf în ochi, plictiseală,
o dată la întoarcere se opresc sufletele-n loc,
numai ce-l vezi pe drum; e viteazul Puşcaş –
şi atunci era tot pe un cal alb,
jandarmii îi căutau vorbe bune şi cărările
să nu fie prins, minţeau pe capii lor:
nu-i de găsit, e viclean, e cât un zmeu;
avea statură de mijlocaş.
Ne-a spus omeneşte: cântaţi, trăiască regele,
un rege am avut! nu aştept glas de la operă
inima v-o caut, vom opri noi puhoiul celor fără de
Dumnezeu,
cum se opresc căruţele acum,
regele chiar plecase în lungu-i exil,
se scoală şi cei din spate întinşi,
sonor, mai răguşit, prefăcut, mârâit au cântat.
Voi ridica uşa doborâtă, târâtă pe drumul lat,
după ce trec în revistă convoiul

MOARTEA CU JUDECATA ÎN CERURI

Pe la noi nu făcea niciun rău, ciudat, era iubitul Afroditei, Adonis, i se purta de frică, sărea pe paripul lui alb şi prietenul îi stătea pe loc, mi-e frică numai de Dumnezeu, mai dădea de băut, vedeţi, n-am nicio vină, zicea că, oricum, unii au primit prea mult, că-i trimis să-i ajute pe atâţia fără îndemână, vă făgăduiesc pe când mai vin să fie masa plină,

întârziase la iubită şi-i omorât de doi cocostârci, aşa le zice prin satele noastre feciorilor ce l-au împuşcat şi-i taie şi capul cu securea, trecuse noaptea pe lângă gardul lor, singura lor vorbă; o iubim şi noi pe Afrodită

Ştim că legea nu-ţi poate aduce nimic, am venit cu plată, e pusă pe ţeavă, e fratele nostru de cruce, unde stau cei ce ţi-au ucis fiul? mama nu-şi putea stăpâni plânsul – peste deal, nu stau departe, vă rog în genunchi, plecaţi de unde aţi venit, acolo să vă întoarceţi, pe Puşcaş nu-l puteţi învia mulţi nevinovaţi ar muri, n-a fost nicio judecată

MĂGURA ŞI POROLISSUMUL

Aruncau dacii şi nu terminau de curs bolovanii,
nu era Decebal printre ei,
regele apăra Sarmisegetusa,
mândria lumii dace, vitejii domnitori de mai târziu
erau ţinuţi să vină în locul lor, pentru a împlini istoria
Aici în Ardealul de nord, la Porolissum,
bătăliile mai dăinuie în suflete şi azi.
O mică ridicătură, pe semne vulcan stins
lasă sus un platou arabil,
veniţi să vedeţi, împrejurimile sunt sufletul românesc
buclat după reguli ce n-au fost încă scrise.
Legiunile romane pun stăpânire,
dacii obligaţi să apere nu coboară de pe cai,
nu aveau ei dragul echitaţiei, nu lasă arcul,
bâtele cu măciucă, topoarele din mână;
pământul e sufletul unde au dormit neam de neam,
sub pietrele şi săgeţile aruncate de pe ridicătură
mor, mor duşmani, Măgura nu se dă învinsă,
romanii împresurau, rămaşii pe picioare
se dădeau în spate, plângeau femeile;
nu puteau mai mult să-i ajute pe bărbaţi;
evocat era Zamolxis, se zice că de la ele au învăţat
devotamentul şi vitejia Ecaterina Teodoroiu
şi viitoarea regină Maria.
Paloşul tăia, se acopereau rănile şi un ultim alint,
cine atunci să gândească că aşa se naşte
poporul român?
Romanilor le plăcea locul şi veneau din urmă

cete ce acopereau văile – şi-au aşezat cetatea mai sus
şi la stânga, nu scăpau o clipă din urmărire
dealul ce nu se da.
Au murit mulţi, mai mulţi decât copacii
ce înconjurau cetatea,
după o vară întreagă s-a isprăvit,
Măgura stă mândră şi azi, e rotundă, daco-romană

OFER CE A MAI RĂMAS

Ce mică ofertă,
sufletul se miceşte când îi de dat,
ne plătim datoria, să ne arate drepţi;
e frumos gândul ori o să propunem o amânare,
se înfăţişează şi sufletul după ce-i în stare.
Cum să avem bucuria de ieri,
suntem răniţi de moarte
ofiţeri ai armatei române, azi s-a cedat Ardealul,
rămâne şcoala cu gloria cea mare,
de-ţi mai ascunzi armele pieri,
Să fim noi o armată laşă,
eram gata să ne jertfim viaţa, duşmanii
ne calcă mândria, glia o vom pune la loc,
regele ne face copil ce scânceşte-n faşă,
cu simţirea înecată, ce rege ne-a trimis cerul
s-a învoit cu ciuntirea ţării,
ungurilor şi ruşilor plocon,
păcat de câtă avere l-am lăsat să fure,
comandantul nostru suprem trebuia să fie
soldat lăsat la vatră,
Netămăduitul afemeiat a avut tot cabaretul
şi a rămas lihnit,
ce o să zică ocupanţii că ne părăsim fraţii
sub talpa lor? ne supunem ordinului
de a nu fi rămas nimic de oferit

DETENŢIA ŞI ANII

Devreme după al doilea război,
nu aveau odihnă mai scumpă decât bătutul cărţilor,
sigur au fost gene transmise de la părinţi,
în faţa bisericii dumineca după slujbă,
împărţiţi în trei-patru grupuri a câte şase...
îi mai certa preotul; că nu-i frumos ce fac
printre morminte, că-i aproape altarul –
venea vorba, ni-s dragi cele sfinte
şi nu jucăm pe bani,
Vecinul părintelui, buiacul Condor cu oile,
vitele şi caii îi călca des clejia,
tot el pe şase ani i-a închis gura printr-o anonimă
că l-ar fi auzit pe slujitorul Domnului
zicând –„ vin americanii”,
se pot verifica detenţia şi anii

CAPITOLUL III

ÎNTÂMPLĂRI, AMINTIRI, TRADIȚII

NU MAI VINE CARAVANA

Uite, ne-a bătut norocul,
e aici caravana, pe pereţii primăriei vom vedea filmul
nu mai ţintim cu pietricele bietele vrăbiuţe,
s-a schimbat jocul, vieţi fericite...
ne arată gloria lui Stalin, căderea Berlinului,
tractoare, semănători, chiar ce ne lipsea,
interese, corvezi sunt amânate pe mâine,
se întinde veselia, dealurile bucuroase că au ce
retrimite,
mii de braţe se strâng... pe peron aşteaptă şi iubita
mea,
începem să fredonăm prin grădini,
saltă inima, atâtea vorbe desluşite,
să fie o întâmplare, venea şi botezul baptist,
sus pe pod maşina veseliei, jos în vale aşteaptă
chemaţii la pasul sfânt, programul bolşevic –
nu-i lasă să se boteze, cântecele străpungeau
până la capătul a patru sate,
ceremonialul nu se întrerupe,
se pleacă cu capul spre apă,
echipele hotărâte să nu se dea de ruşine,
a doua zi taie trenul maşina din plin,
unii se supără, alţii se bucură,
să fi fost vinovaţi cu veselia,
n-au vrut să cedeze?

AFARĂ!

Casa nu-i a voastră, să plecaţi afară! aveţi o cameră la un chiabur mai sus, treceau nelegiuiţii comunei şefi, vom pune aici câteva birouri, să vedem casa goală, era partidul cu broşuri şi dosare-genţi. Eu, secretar, n-am crescut într-un bordei? I-a murit bărbatul pe front? E bine c-am rămas noi, ne-a spus tovarăşul Dej – cu exploatatorii ca-n război, e pace şi ce? scoateţi copilul din şcoală, du-te! te uiţi cam cruciş, îţi sucim noi gândul de ai fi în ceasul morţii, o să ne semeni, nu-ţi face griji, zi şi noapte ne visează căzuţi.

S-au dus pe apucate scaunele, măsuţa şi câte nu adună omul, lacrimile erau împreună şi vorbele tăcute, curte cu lume multă, feţe umbrite, eveniment fără presă, doar vitele seară de seară îi lăsau să înjure; n-au vrut să audă de o mutare, nu acceptă, nu intră la altă adresă, în pripă nesocotiţii nu le făcuse chiabure, Soarele de ţi-e drag, buzele muşcate

NE PRINDE DE PIEPT ABSTRACŢIUNEA

La început mângâie cărţile,
le înveleşte, cititul e bun dimineaţa, – a, b, c-ul
cu înţeles cu tot vine şi de nu-l primeşti,
aritmetica este de-a dreptul aprinsă plită.
El numără rar şi scrie: 7, 4, 6, pretenţia-i mică,
citeşte băiete! – el citeşte 7, 4, 6 –
îmi ies din minţi, iată; nu ţi-am spus
că-s şapte sute patruzeci şi şase,
poate că trebuie să-ţi pun pe masă banii,
să-i ai în faţă – mai adaug la numărul cifrelor două,
sunt ai tăi!
mirare, nu-s destui banii!?
de ai o zi bună, el ţi-o strică,
îţi va veni timpul să mergi în armată,
toţi te-or înşela şi alte ponoase;
ăştia-s nepoţii mei!
Nu-i timp de aşteptat,
eminenţa trebuie dovedită aici şi acum,
cine şi ce poate inventa pentru salvarea lor?

LIPSEA ELEC

Căsuţa primea mereu de sărbători,
urcai prin curte pe trepte de piatră,
pridvorul cu stâlpi de lemn te îmbie la răcoare,
ferestre spre lume, pe rând au plecat de la hori şi
necazuri
Lica, Gheorghe, Ion şi mai înainte cei ce făcuseră
vechea casă,
trona un refren în faţa
canceelor cu vin –
şi-acum, frate, du-l la gură,
şi acum, frate, pune-l jos.
iarăşi sus paharul cu bine,
vivat adunarea noastră!

se aplecau la intrare, la ieşire,
înalti,spătoşi neînpăcaţi
până dincolo de lume -
casa-i plină, da-i goală Mărină,
nu-i Elec cu noi,
cu cât drag treceam dealul,
abia ajunşi puneam sticlele-n legătoare,
hainele să păzească sălciile,
coboram malul...
se deapănă voia de om sfătos –
că-i pune mâna pe umăr,
ce obicei îi şi ăsta, am venit la lucru?
lasă c-om lucra la anul, azi chiar e păcat;
aţi venit pe omenie, să ne bucurăm
că ştim noi ce vrem...
în casă toţi cu paharul în mână,

nu ştiu cât de lungă-i viaţa
şi-s zilele de stat

STRĂBUNICII ÎN CÂRCIUMIOARĂ

Se spune că petreceau străbunicii în crâşmă timpul,
câte o jumătate de an,
acolo li se ducea ujina, jocul de cărţi nu se mai
termina,
nu se îndurau, venea şi cina,
unul ce a trăit o sută şapte ani din când în când
se urca pe masă, le spunea să ia aminte că de are
Dumnezeu bani,
n-are decât cu doi griţari mai mult acasă,
sfâşia tulburarea, nervii întinşi peste măsură,
se stingea lumina, începeau bătaia,
cu piatra de la cântar a vrut unul să-l lovească
pe Doani cel înfierbântat,
pe întuneric l-a nimerit pe tatăl său în cap,
n-a mai avut bietul zile bune până la moarte,
nu ştim cum s-au împăcat

PEDEPSE ŞI BUCURII

Îşi ştiau serviciile, câţiva prezenţi de obicei în clasă
trec dealul, puntea, îi aduc la şcoală pe absenţi,
ce chin.
Se uitau cât cuprindeau ochii pe văi, între meri şi
pruni,
după case şi-n case,
pesemne trebuiau clasificaţi toţi,
să socotească, să citească ce le plăcea mai puţin,
nu putea începe alfabetizarea de la nouă ani,
de îndată se întunecau găsiţii,
intrau în clasă urecheaţi puţin şi puşi să silabisească
literă după literă, de răsunau geamurile
şi când să le lege înţelesul ieşea nu floarea-soarelui,
ci ruja de pe câmp.
Învăţătorul cerea ajutoare,
prindeau băncile strâns între palme,
nu se lăsau scoşi, pedeapsa venea oricum;
unde au greşit, acolo să fie pedepsiţi,
smuciţi, târau banca, nu lăsau prinsoarea

Momente cu drag aşteptate,
mai sus de casa noastră, lelea Iluşca,
bătrână de tot, îi punea pe copii
să-i citească versete – uită-te la capitolul,
pagina şi la alte... nu le citise niciodată,
îi râdeau ochii şi liniştea-n suflet

POTOPURI

Râuleţul de aproape se amestecă printre peştişorii
mici,
până-i înghite apa mare,
ne îngroapă din când în când pâraiele noastre,
să ne arate ce înseamnă urgia,
de la apus porneau norii grei,
şiroaiele sunt una cu văile, grădinile şi umbra
din deal în deal, câte nu veneau,
ne păzeam pe noi, cine să le ferească?
izbitele case sărăcăcioase, aduse toate pe spate,
potopiţii aşteptau să treacă grozăvia,
cu gândurile că se mută pe dealurile de sub vii,
până azi şi-au tot amânat plecarea
revărsările, tunuri ce ştergeau arăturile,
aşezau mai la vale mâlurile mănoase,
diluviul purta bălegarul pe drumuri,
pe treptele de la case,
alte trăsnete, fulgere, mii de cruci,
rămânem săraci, ne închidem uşile, ferestrele,
e blestemat locul, că potopul aruncă
cu găleata apele-n noduri,
la anul, cei din vale să fie mai bogaţi

SALUT VOIOS

Onorata grupă luase poziţie de drepţi, să confirme că merge înainte, dintre dascălii mari i-au ales pe Lenin şi Stalin, înainte! Salut voios de pionier! am primit cravata roşie pe loc înfăşurată şi o insignă, gândiţi-vă ce bucurie, ce zdraveni copii, înţelegerea noastră tot creşte; ţara cea mare e sora mai mare, de 91 de ori mai mare şi mai tare, chiar ce voiau băieţii; putem bate pe oricine, dar noi blajini luptăm pentru pace, umăr la umăr cu toţi pionierii din lagărul nostru drag, ţineţi minte dragostea faţă de noi a primilor pionieri, nu uitaţi binele făcut, hărnicia şi salutul...

În drum spre casă ne ridicăm mâna puţin deasupra frunţii, interesant, cetăţenii stau miraţi, nu ne răspund, nu erau bucuroşi? ce îndoieli aveau cu viitorul şi trecutul?

ŞCOALA PLIMBATĂ

O iubea pe învăţătoare, îi intra în casă de cum treci strada, cea mai frumoasă casă, dar Valentin, directorul, voia liniştea pădurii, în cancelarie se făcuseră perechi, perechi, acolo între dealuri rar întâlneşti oameni, cum să fie indiscreţi? e de mutat şcoala la mina părăsită, zis şi făcut, destui părinţi o duc, o apropie de casă, iarna au pus mobilierul în trei lungi clădiri, mai la vale de steril, aveau pe limbă vorbe isteţe, de calmare: oriunde ai muta instituţia o apropii de alte sate, ei îşi vor aşeza aşternutul în vestita casă a inginerului – şi uite noutate: vor tencui, înlocui comoditatea celor de la centru, meleagul nordic câştigă maratonul că are calea de trei ori mai lungă; dacă şcoala veche nu le era pe aproape? credeau dascălii că va învinge frica; odraslele pot fi buctate

nu mică le-a fost mirarea, de Paşte, în a doua vacanţă, sunt invitaţi îndrăgostiţii să urce pe tractoare – mai ducem şi mobilierul, veniţi, e sărbătoare cu ouă şi miei!

Nepoatele cu moşii şi babele erau hotărâţi că de-i şcoala nărăvaşă s-o aducă cât de des trebuie la casa ei

CERUL PLIN DE AVIOANE

N-au trecut două ceasuri, mare frământarea, neamuri de pe vale, de pe rât şi noi, roşienii, aveam şi bucate, lemne, adăpost în deal într-o scobitură, furnicăreala e şi sus; cerul plin de avioane, erau nemţii ce se retrăgeau, apărare deplină bolovanii, tot una cu dealul, păsările argintii aliniate cu vârful în faţă, acuma le văd ca şi atunci, colocatarii rumeni de băutură,

puţin înainte puteam trece în lumea umbrelor; n-au tras în noi cârdurile de avioane, dăm să suim spre piatră, ochii îndreptaţi spre cer, să te urci să fii mai aproape de fiarele ucigătoare, poate că aşa-i când te cuprinde spaima morţii, trecutul e viitor

ne-au strigat bătrânii – veniţi, nu-i de bine, piatra arinoasă se poate rostogoli pe voi şi pe casă, i-am ajuns pe înţelepţi, stăteau pe burtă în şanţul acoperit de spini

FĂRĂ SPERANŢĂ

Sunt tare slăbit,
să-mi fie mie aşa scris să nu vă mai văd?
de cinci ani de la cununie mai mult am fost
în concentrări şi război,
vreau să le spun copiilor cum să lupte cu viaţa,
sigur nu ne-am născut pentru cătănie,
să fie o grabă atât de mare,
parte să n-am nici de scândurile ce ne împrejmuiesc
până la treizeci de ani?
pe mulţi nu i-au ajuns atâtea zile,
tifosul, înfometarea, frigul m-au îmbătrânit,
îmi văd părinţii, vecinii pe câmpuri,
în apa dată peste maluri înot cu greu,
văd cum murim ziua, noaptea îngheţaţi,
camioanele ne duc, ne aruncă în gropi,
n-o să ne ştie nimeni osemintele,
de toate naţiile dincolo suntem fraţi,
oricâte cruci vor fi puse, totul s-a sfârşit,
Un prieten al celui ce a scris aceste câteva rânduri
a avut noroc – în acele zile se dăduse ordin
că prizonierii pot lucra la pădure, de se ţin pe picioare
şi pot să mai urce;
au primit mai multe tărâţe, frunze, coceni, rădăcini,
avea lacrimi, eu i-am lat cizmele,
ale lui erau mai bune,
nu vă supăraţi, nu puteam lăsa să le arunce

PRIMARII

Trăsnească Dumnezeu, să trăsnească, des înjura, unii spun că nu-i trebuia ce nu-i al lui, dădea, dar pentru puţini destul, săracii au rămas săraci cu mânia pe avuţii – şi la ce te aştepta-i mai puţin, câţiva se întreceau în făcutul de prunci. Ales primar cel care schimba păreri cu dascălul, popa, învăţaţii la care le căuta vorba, bineţe pe lângă trecători, datoria şi mândria de ţară, de glie l-a făcut viteaz, vine decorat şi şchiopătând din primul război, acum trebuie să-şi ţină durerea-n ascuns, în noul război îi moare unul din fii, că mai întâi mor cei buni şi a salvat pe alţii în locul lui, meleagurile de la răsărit aduc şi mânia proletară ce-şi caută duşmani şi tot găseşte alţi duşmani de clasă. Noul primar, ranchiună şi prostie pe faţă, nu-şi ştia ascunde răutatea, azi sunt pricepuţi mulţi gospodari, aşa-i comod, cu fundul cât mai sus pe masă, dosarele împrăştiate pe scaune, pe jos, nu avea scris numele pe cămaşă, probleme-i făceau ciorapii, nu-i suporta; în public îi scotea furios, uituc învederat, nu-şi aminteşte cum vecinul le ducea copiilor lui pâine, că-n familia lui înmulţirea venea odată cu anul... Pelinul de aici e tare şi scurt, nu-i încearcă mult anii, zilele primarului cu cârje în mână, moare, ştiţi cum e Dumnezeu cu planul, înainte de plecare, mulţi mai aşteptau câteva cuvinte, l-au întrebat: ce se mai aude, Ioane, ce zic ceilalţi? – zic multe, spun că aici, la noi, vine colhozul, trăsnească-i Cel de Sus, o, Doamne, iartă-mă, sfinte

TINU DIN POIANĂ

Stătea undeva în coliba din pari şi chirpici,
a făcut-o mai târziu odăiţă,
patul din rude tăiate de mâna lui, nu cearceafuri,
nu pături, două blăniţe,
hainele de ales nu erau să te duci dumineca în sat,
un împărat în spatele cirezii de vite,
ani de-a rândul striga hai Bumbă, Joiană,
gospodarii îşi dezlegau vitele, haide mai repede,
hai tu, leneşe Floare,
badea Vasile te-a scos din prinsoare, Firuţă,
nu te du prin şanţuri, nu fi mărhuţă,
nu te uita-napoi, viţelu' nu ţi-n urmă.
seara veneau spre casă vite, ciurdar,
spuse-n treacăt despre păscut, impresii de la adăpat,
statul la umbră, ce-a vrut, ce n-a vrut,
ce zic consătenii...,
Tinu aştepta înserarea, să-i audă horile trudiţii
la popasul serii,
să-l întrebe: mai bei? bea, e departe dimineaţa
cu rândul la turmă, ajungi tu pe drumul poienii,
mai era ridicat de pe drumuri,
obicei vechi în viţa lor,
cinstea era alta; îi spunea la păgubaşi pe hoţi,
cu făgăduiala de a nu-l da de gol,
La bătrâneţe, cum trec anii,
mai mult pe patul din colibă, au venit cunoscuţi
de-ai lui să-i ia banii –

măi, nu mă omorâţi, că ne ştim din pruncie,
ştiu că sunteţi hoţi, am un singur pol,
căutaţi, uite, asta-i tot şi de găsiţi încă un leu,
al vostru să fie,
vorbesc oamenii în sat că l-a ajutat Dumnezeu

MĂTUŞA CEA DRAGĂ

Mătuşa aduce,
ce mi-aţi adus? piersici, pere, tenghere,
armonica de la care nu ţi-ai dezlipit ochii,
iau coşul cu fructe...
surori curioase cum e drumul, pământurile din
racova,
fânaţe, dâmburele, se deapănă poveştile
când mai zâmbitoare, când mai încruntate,
pândit e Soarele până unde coboară,
erau pentru taifas trei ceasuri, îmi vede urechile,
isteţimea, o, nu-i sunt indiferente.
Eu m-am spălat – poate te speli noaptea,
bine, capul deasupra ligheanului, e binişor pe
picioare,
de ce s-a inventat săpunul şi apa,
vezi că se poate, nepoate! – ce face unchiul,
zic şi eu ceva să spăl ruşinea,
era flăcăul cu care fugise mătuşa,
mi-l amintesc de la alegeri – ce alegeri?
din patruzeci şi şase, era trimis soldat să ţină liniştea,
şi a ţinut-o? – făceau mare ropot,
patrulau pe drum, horeau numai în casă,
ne rupea inima cu Pe Mureş ca pe Târnavă,
mi-a plăcut ce neam mi-ai ales.
Trec anii, zilele, trec pentru ele,
n-a avut copii, necazuri cât pentru şapte neveste,
nu vede bine, te pricepe numai citindu-ţi pe buze,
mai poate socoti, i s-a arătat un Domn îmbrăcat în alb,
se scoală şi pe când să pună mâna pe El,
Fiul lui Dumnezeu pleacă,

mâna ajunge pe un scaun lângă perete,
are şi alte închipuiri ciudate,
de când s-a dus Ion pe satul din dealul popii,
de-i vede mormântul de pe prispă,
vin ţipete din colţuri, scârţâie toate,
s-au aflat dintre strigoi care i-au râs în faţă,
nu poţi să-i ieşi din casă cu mâna goală,
că nu-i născută să primească şi să nu dea înapoi

SPRE SCALDĂ

La noi se întâmpla mai des să pleci de acasă
cu imaginea zânei frumoase
cum nu se mai văzuse, idealul dragostei în copilărie,
de unde venea acest chip nici astăzi nu ştim
nici astăzi nu ştim şi care era anume,
să fi fost desenat de Dumnezeu, Leonardo, Rafael,
Botticelli,
se proiecta pe cer în voaluri şi nenumărate
nuanţe spectrale, îi dădeam premiul de frumuseţe,
mai faci câţiva paşi, anunţă clopotul că vine
sărbătoarea, o, trebuie să ne împodobim sufletul
de cum ne întoarcem de la scaldă
ulicioara întunecoasă coboară în vale,
locul se va vedea în curând, ce luptă crâncenă
se trage de după vale, un soldat inamic
şi-a găsit o groapă dincolo de punte,
şi-a împuşcat până la ultimul cartuş,
cu zece ani în urmă, când se retrăgeau foştii aliaţi
spre apus,
a început stropitul, ne dădeam greaţa,
timpul şi-a pierdut încheierea, prea ne răcorisem;
urechile speriate, veneau tunete pe ulicioară în jos,
din bice pocneau Gusti, Natu şi Pompei
să-şi guste plăcerea, pentru siguranţă ne uităm
pe lângă punte, mitraliorul inamic nu zice nimic

DEBUTURI

Încântaţi de noutate, intrăm în biserică,
o sală lungă cu patru geamuri, nu are clopote, nici
icoane,
ce părere bună, puţine recreaţii organizate,
chiar am fost binecuvântaţi,
din păcătos ce dormea prin şanţuri băltite
îi vine rândul la predică lui Indrei,
rugăciune începută, iată-l cu mâinile lipite:
o, Doamne Isuse Cristoase, ce picioare,
continuarea nu-i vine-n minte, un alt îngenuncheat,
un copil, nu-şi poate reprima rima, groase,
haz irezistibil, înmărmuriţi veteranii îi fac semn
– nu fi debil – continuă frate Indrei
cu cele sfinte, o, ce picioare scumpe
şi un sughiţ sfios, din nou s-a întins veselia,
Doamne, ce păcătoşi,
ni s-a arătat cu degetul pe obraz,
picioare scumpe mai zice pocăitul
– s-au aplecat să se roage – ha, ha, ha,
– picioarele noastre scumpe se roagă; mulţumiri
depline,
au început acordeoanele,
corul, în timp ce oameni serioşi ne duc
de urechi afară, totul s-a sfârşit cu bine!

Tocmeala nunţii

Să vedem averile ce aduc la casă,
târguielile nu-s de pomană,
plecări şi veniri şi iar învoieli,
de obicei o parte mai pune, alta mai lasă,
e timpul, au venit câşlegile, trăsura miresei e în
frunte,
îşi ţin cuvântul, fiecare se prinde,
mirele o ia pe mireasă în braţe,
tabloul ţi-aminteşte de marele olandez,
dragostea alungă temerile iubirilor trecute,
după cuviinţă, toate sticlele se ridică,
mereu se ridică, tânăra doamnă şopteşte – e aievea,
visez?
gura-cască pândeşte amănuntele,
face comparaţii, numără căruţele de zestre,
vorbeşte despre obiceiurile păcătoase, dar cunoscute,
ce se potriveşte, ce nu se cuvine,
mireasa nu-i ruptă din soare, îi pe măsură,
mai vine din spate unul ce-şi doreşte aceeaşi codană,
i se împăienjenesc ochii,
că-i ordinea sfântă, se aşază în faţa tinerilor fericiţi,
trebuia să fie lângă ea în trăsură,
răul îi vine, se potolesc cărbuni –
ce ţi-a venit, Gheorghe? –
m-am supărat că a trecut postul,
nuntaşii îi închină cu paharele pline,
soacra cea mică şi-aminteşte că l-a alungat
pe flăcău cu tocmeala,
s-a supărat marele Împărat

Mireasa furată

Nu puteau împărţi două părinţii,
Aurel şi Margareta nu-şi ascund iubirea,
fug de la horă, joacă, joacă şi o iau spre
poalele pădurii; Doamne, ce lipiţi,
au urmăritori în spate, fraţi, veri,
prieteni îi apără pe iubiţi,
după şapte zile Margareta calcă din nou pragul
casei sale, ochii cerniţi, mama-i plângea
că numai aşa e bine, oameni de ispravă
şi nuntă mare, o să-l iubească şi pe alesul de la oraş
Aurel şi-a găsit şi el o altă mireasă,
mereu a greşit cu iubirile prin împrejurimi,
şi când te gândeşti că nu-şi puteau lua ochii
unul de la altul, au mai spus de trei
ori că o să vedem noi cum îşi respectă
legământul pe care l-au luat

PE OSPEŢIE

A venit şi ora, ne aşteaptă domnul notar,
e prietenul familiei, ce mai se dau bice cailor,
case pline de omăt, drumuri bătute, alunecuş,
să mai iscălim şi la el actul veseliei,
nu mai intrăm în oraş, cunoscuţi cu damigene-n mână,
oameni bine crescuţi îşi ridică mâinile,
caii n-au ştiut cum să primească salutul,
ne caută pe margini locaş,
au rupt ruda, curelelel, nu-i mic durutul,
îmbrâncită sania se dă peste cap;
am pierdut ospeţia,
poveţe multe, petrecăreţii ne sfătuiesc
cum poţi să te ridici,
sigur nu aveau de gând să ne răstoarne chiar pe noi,
ştia bunicul, vor creşte, vor fi prăpădiţi,
bineţea, când sunt de faţă caii,
nu se dă râzând,
poate să nu fie primită, să nu placă,
pentru că am rămas datori notarului,
a venit el pe omenie de două ori la rând

ALBIA – UN MIC FĂGAŞ

Am trecut de cruce;
când praf, când noroi, uite, se vede acoperişul încovoiat,
mică-i azi şi casa, s-a ridicat drumul,
maşinile stropesc pereţii, ploile sosesc în curte puhoi,
grădina s-a scurtat, s-a îngustat,
în silă au apărut pe ea case
azi e o umbră deasă peste firul apei,
te cuprinde frica, se pot ascunde şerpii,
au crescut sălciile,
nimeni nu mai face dâlboana,
Soarele nu-şi mai găseşte locul, să ne arate
bucuros pietrişul şi peştişorii,
e noapte ziua la amiază, râde amintirea în spatele iazului,
crengi şi glii îndesate,
ne dăm mâna, înotul până la şapte paşi,
adâncimea ajunge subsioara, nu la toţi deodată,
vad de ţineri minte, mâini prin prund ud,
au plecat copiii, cine să îndrepte albia?
a rămas un biet făgaş

STRIGĂTURI ŞI VULGARITĂŢI

Frig năpraznic, zăpezi mari până după Bobotează,
timp bun de lipit fruntea pe geam,
răsună pădurea, se aud trenurile de vreme moale,
fete, mame, părinţi, bunici, câţiva cu ochii spre
Piatra Mihăileştilor şi pe Dealul Străminoasei,
la şaptesprezece aruncături bune între competitori,
vor să audă ce s-a mai întâmplat,
flăcăii îşi aprind focuri, rostogolesc roţile căruţelor
vechi înfăşurate în paie aprinse,
dau glas sărbătorii, îngroapă neputinciosul moş,
va veni mai bun noul an, ăsta-i crezul,
în întunericul nopţii lungi cu raze ce
străpung maiestos miezul,
flăcările-s arc chiuit între dealuri,
că-i slobozenie la prostioare,
încep înştiinţările; relele trebuie stinse:
Dreptu-i, măi, că fata Veronichii din vale
s-a iubit cu Vasile a lui Bulă
şi nu i-a putut da o sărutare,
vorbe clare şi neclare, trec câteva clipe,
parcă de verificare,
– îi drept, măi, dar dreptu-i, măi...
pe dealuri zboară hiperbolele la orice vorbă,
întâlnire, cuvinte spuse-n treacăt peste an,
ceilalţi nu aprobă când se inventează grosolan,
azi vulgarităţile au aceeaşi temă;
talentul pornografic, chiar strigăturile nu şi-ar avea
rostul,
tinerii exersează în public fără jenă,
atunci strigătorii se numeau chiar pe ei
în incredibile posturi, violenţa se oprea la strigături

CETERAŞUL ŞI MOŞUL DIN POM

Ziua e pe jumătate noapte, lăutarul o vede albă, s-a aşezat liniştea peste sat, câinii au început să latre-n şoapte, mai încete, apoi nervoase bătăi în poartă, e ştiută armonia arcuşului, bade Ioane, Pavăl acasă eşti? pe când sosim lăsaţi casa moartă? Deschide uşa, am venit cu urarea şi mai sunt şi alte case, nu putem zăbovi, mai trage arcuşul pe strune cinstind sărbătoarea,

de cum intră îţi spune cum trece anul şi te întrebă de ai văzut moşii din pom? – ne-ai sculat acum, spune! – stau moşii ninşi la patru gospodine, de la biserică în sus – mai zi, ceteraşule, ce ştii – ţin câte o scrisoare-n mână, cealaltă-i ridicată în semn de izbândă, stă acolo, de vine dragostea să fie la pândă, la matrimoniale împliniri, doar fetele-s trecute de douăzeci de ani şi timpul ofileşte, îmbătrâneşte, ce trece n-are viitor, mersul lumii nedrept şi ciudat şi ce fată, văduvă poate fi bucuroasă să vadă oală spartă pe cap, zdrenţe, mănuşi găurite, un morcov în loc de nas, nu-i stă bine de peţitor, vor un bărbat adevărat, plângeau când le-am intrat în casă domnişoarele, eu aş pedepsi acest obicei crud – Doamne, ce violonist încunoştinţat!

Odată-i Anul Nou să ne veselim, pălinca şi vinul pune-le în damigene, vecine – sacii cu colaci-s plini,

luând banii, să dea Dumnezeu să ne întâlnim
cu bine şi la anul, o spun deodată gazda şi ţiganul

Colindul

E aşteptată de mult seara,
fetele şi feciorii în straie noi simt mai frumoasă
rânduiala,
o, ce veste sfinţită şi atâtea poveşti lumeşti,
cei mici ating cu steaua lampa,
se deschide ca o armonică, se închide şi
iar se desface înflorată,
la vorbă colindată, se înalţă privirile
unde a plecat Fiul Omului,
bucuria mai înseamnă daruri, veselie pe uliţe,
neamuri în grupuri, fete, flăcăi cresc,
se împart, că-i voia pruncului născut,
nimic nu este neştiut, câte unul calcă
pragul unei case de trei ori: primiţi colinda?
– primim! va fi strigăt din deal de Anul Nou,
că de beat ce era n-a ştiut merge şi la alte case,
şi ce-a mai făcut, dacă dorim să ştim,
se merge şi pe ultima ulicioară; poruncă creştinească,
ne-am născut şi noi; cum să nu sărbătorim
naşterea pe care o pândeşte moartea
doar ca să ne mântuiască

Vorba bună a lui C. Ioan

La jocuri cu ochii lui verzui nu termina de căutat,
se număra printre clăcaşii la coasă,
în timp ce el ducea un rând, ceilalţi isprăveau două,
la masă se bucura de cum s-a aşezat,
înţepa cu degetul locul, semn că are ceva de spus,
era mustrat pentru gestul teatral, frizerul meu
îmi tăia tot părul, râdeam, e bine pe părţi,
jos ca şi sus,
dumineca rezemat în coate pe un gard,
privea la bătutul pe cizmă, la chiuitul
şi învârtitele acelea cu tact, cu semne victorioase
când se buşeau în iureşul lor flăcăii,
să prindă locul sub ceteră...
mai întârziam dumineca... de ce-am întârziat?
intram deodată-n casă să poată explica, că alţii mai
zăbovesc ceasuri bune, acum e mai mare veselia,
a intrat în galerii C. Ioan copilul nimănui,
primea banii şi fugea peste câmpuri până
la intrarea-n curte,
nu l-am mai văzut pe baciul cu ochii verzui
şi era tânăr, ce-i o lacrimă, atât pot să-i dau
când trec pe lângă casa lui

PIŞCĂTURILE DIN GRÂU

Holda se leagănă, pui mâna s-o opreşti, te înţeapă,
trag încă un rând cosaşii, au doborât din lan,
copilul aduce mâncare, îşi mai şterge fruntea,
te aşezi pe un snop şi iar te înspină, frumoasă-i
holda,
purtarea-i urâtă, să fie decăzută culoarea divină,
razele-s mai aproape,
izvoarele sub pădurice; aşa-i seceratul,
se grăbea batoza, sufoca gura căscată,
mănunchiurile din snopi erau înghiţite,
rupeau cureaua; se poate bea apă,
oriunde-ţi era locul, cohorta muştelor
trece pe la tine, de la obiditele vite, te atacă,
vrem grâu, mai mult grâu, să iubim grâul,
continentul deschide, deschide mai multe guri,
dealurile noastre zac pierdute, n-au galben;
boabele ce se arată din spicele de grâu
strânse-n palmă, mor de inaniţie,
o, au fost lepădate pentru uşoarele pişcături!?

GREŞEALA MONUMENTALITĂŢII

Tulburare pe ecrane,
urcaţii în dubiţe merg cu mâinile la spate;
greşeala monumentalităţii, camerele plimbaţilor,
muzeu nefrecventat, acuma atâtea colţuri,
geamuri, uşi, mobilier, nu-s lăsaţi paşii
deschiderii la lumină, sunt declaraţi locuri virane,
palatul va bucura odraslele princiare,
îşi vor culca la ei prietenii după antice orgii,
suspină, de când cu noua casă,
la gândul că mor, palatul are douăzeci şi cinci de
dormitoare,
să fi avut în gând şi mai multe divorţuri,
deratizări în fiecare zi?
Încercase să arate de ce eşti în stare?
pivniţele primesc vinul de fiecare an,
râd de reţeta celor cinci sute de grame pentru conviv;
nu împărtăşesc abstinenţa filosofului german.
Sperie tablourile, grilajele, încercuirea –
nu încercaţi o astfel de casă, mai număraţi,
comprimaţi dragostea de comesean,
nu primiţi banii de la rudele sărace în degustări,
altminteri, cu egală teamă de Dumnezeu şi de Satana
şi cu iubita nemărginire de înălţare a unei înalte curţi
cum convingeţi microfoanele naţionale să se înece?
când vorbesc plocoanele venite; nu-s dăruite de cei
ce au adunat averea,
lumea-i curioasă la ce spun pereţii

DRUMURI

Desculţi încercăm pietrele, bolovanii ce ne despart de
oraş,
ne încearcă buricele, degetele amorţite nu dor,
ustură mai târziu, mai punem desaga jos?
dar când ajungem la casa din colţ,
peisajul fură privirea, apare o cetate,
pocnesc degetele negreşit, aruncătură
după aruncătură, încă un deal, suburbia mai lungă
decât oraşul, nu te plânge că mergi între străini!
oraşul începe să apară, frumoasă-i Mănăstirea,
Meseşul la stânga, dealuri împrejur,
spre Crişeni o micuţă căscătură,
mai are o fereastră târgul să ţină rând cu lumea,
şcoala, citadela, avea o poartă, un bilet de voie,
permis pentru patru ani,
orele tot câte şase, tovarăşul Director, tovarăşul coleg
tovarăşe în toate locuri,
pachetele aduse cu rândul la trei liceeni,
încercau cu greu puterea mândrelor măicuţe,
câteva ouă, slănină, prăjituri

CÂINELE BĂTRÂN ŞI CĂŢELUL

Du-te, Bodri, acasă, abia intrase ca oaspete,
plictisit a venit de peste drum,
atâta experienţă de viaţă, un fiasco total,
nu vede la doi paşi, nu aude, de ţinere de minte
ce să mai vorbim,
s-a dus veselia, maşina nu l-a mai aşteptat
că era-n cotitură şi parcă nici el nu ştia ce vrea,
în curte, un căţeluş se juca cu bucăţi de pâine,
miniaturi de soldaţi, puse la năsucu-i de copil,
scormone şi le ascunde, ce isteţ şi-i aşa de mic,
îşi face provizii, îi altă generaţie...
din salt în salt pică seara cu botul pe lăbuţe,
şi, ce uituc, a doua zi nu-i vin în minte
pachetele ascunse, bine că-şi ţine tot timpul codiţa sus
ce respectos; aşa ne salută, doar şi oamenii
se mai plâng de slaba ţinere de minte,
să-l mai păsuim
până mai ieri, în ocol mai trăia şi un dulău prăpădit;
dormea mult, se trezea şi mânca ouăle,
puii de găină, i-a explicat cu nuiaua şeful de post
că nu-i bine,
apoi şi-a împuşcat câinele de rasă
că-i neam prost

LEGĂTURI ECHIVOCE

Oamenii reci le-au pus gheaţa,
purtau cu braţele pline, locul-i strâmt,
nevoi multe, amară-i viaţa,
porţile orientului i-au învăţat să pretindă mită,
au ascultat multe predici, unde le duce lumea lipsă?
ce scurtă-i mâna la marea elită!
Se minte în stânga şi-n dreapta şi înainte
puţin să intri, îţi sting lumina,
bodigarzii sunt puşi pe conflicte,
de-s filmaţi, tot nu recunosc,
conaţionalii uită şi iartă,
vrei certitudini, primeşti jurăminte,
n-au vină premierii, s-a ridicat în lume piaţa,
în altă parte-i greşeala;
păcatele nu-s poftiri sfinte,
câinii nu vor să-i hăituie hingherii,
au greşit cu focul în loc de apă pompierii

CUPRINS

CAPITOLUL I MĂREŢIE ŞI MICIME 5

TREPTE ŞI PIETRE 7
FANTAZAREA, BUCURIA AMBIGUITĂŢII 8
MÂLUL 9
URCAREA 10
NU PUTEM PLÂNGE 11
NEGRUL ÎNNEGREŞTE 12
RĂSPUNSURI PUŢINE 13
PE CÂŢI ŞTIŢI? 14
PREDICĂ 15
NAŞTERE ŞI MOARTE 16
MĂRUL ŞI GROAPA FIECĂRUIA 17
MOCNEŞTE, SE ÎNTEŢEŞTE 18
EVLAVIOŞII 19
UNCHEŞII 20
MIROSUL PUTERII 21
RUGĂCIUNEA LA AGAPIA 22
NU MĂ DAU ÎNVINS 23
VIAŢĂ AMÂNATĂ 24
CINE CERE MAI MULT? 25
IMAGINEA 26
PROPRIILE ÎNDEMNURI 27
HAZARDUL LUMINOS 28
GIUVAERUL 29
TUFĂ ŞI ARBORE 30
ROTIREA BÂTEI 31
SCOATE APĂ DIN PIATRĂ 32
CUVÂNT DE ONOARE 33
PRĂPĂSTII CU VISE 34
BISERICA UNITĂ 35
ADĂPOSTURI 36
CÂT MAI ADUNĂM? 37
TESTĂRILE HOŢIEI 38
MĂREŢIE ŞI MICIME 39

CAPITOLUL II. PERSONALITĂȚI, PORTRETE, ISTORIE 41

DEMNITATEA REGEASCĂ 43
MIHAI VITEAZUL 44
SIMION BĂRNUȚIU NE SPUNE 47
CUZA ÎNTÂIUL DOMN 48
EMINESCU 50
GEORGE COȘBUC 51
OCTAVIAN GOGA 52
NE SPUNE REBREANU 53
PINTEA DESPRE FRANCISC RACOCZI AL II–LEA 54
DIN CERURI VITEAZUL PINTEA 55
HOREA 57
AVRAM IANCU ÎNVINUIEȘTE 58
LA ÎNCHISOAREA DIN SIGHET 60
MANIU AL ROMÂNIEI 62
MANIU ȘI CLOACA REGALĂ 65
REVOLUȚIA A CUPRINS RĂSĂRITUL 67
REVOLUȚIA TRANSMISĂ ÎN DIRECT 68
PRIZONIERUL 70
PEDAGOGIA 71
IMNUL REGAL 72
MOARTEA CU JUDECATA ÎN CERURI 73
MĂGURA ȘI POROLISSUMUL 74
OFER CE A MAI RĂMAS 76
DETENȚIA ȘI ANII 77

CAPITOLUL III ÎNTÂMPLĂRI, AMINTIRI, TRADIȚII 78

NU MAI VINE CARAVANA 80
AFARĂ! 81
NE PRINDE DE PIEPT ABSTRACȚIUNEA 82
LIPSEA ELEC 83
STRĂBUNICII ÎN CÂRCIUMIOARĂ 85
PEDEPSE ȘI BUCURII 86
POTOPURI 87
SALUT VOIOS 88

ȘCOALA PLIMBATĂ 89
CERUL PLIN DE AVIOANE 90
FĂRĂ SPERANȚĂ 91
PRIMARII 92
TINU DIN POIANĂ 93
MĂTUȘA CEA DRAGĂ 95
SPRE SCALDĂ 97
DEBUTURI 98
TOCMEALA NUNȚII 99
MIREASA FURATĂ 100
PE OSPEȚIE 101
ALBIA – UN MIC FĂGAȘ 102
STRIGĂTURI ȘI VULGARITĂȚI 103
CETERAȘUL ȘI MOȘUL DIN POM 104
COLINDUL 105
VORBA BUNĂ A LUI C. IOAN 106
PIȘCĂTURILE DIN GRÂU 107
GREȘEALA MONUMENTALITĂȚII 108
DRUMURI 109
CÂINELE BĂTRÂN ȘI CĂȚELUL 110
LEGĂTURI ECHIVOCE 111